

بسم الله الرحمن الرحيم

«اللَّهُمَّ أَخْرِخنِي مِنْ ظُلْمَاتِ الْوَهْمِ وَأَكْرِمْنِي بِنُورِ الْفَهْمِ اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا آبَوَابَ رَحْمَتِكَ وَاشْرِعْ عَلَيْنَا حَرَائِنَ عُلُومِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ»^۱

(خدایا، مرا از تاریکی‌های وهم خارج کن و به نور فهم گرامی‌ام بدار. خدایا، درهای رحمت را به روی ما بگشا و خزانه‌های علومت را برایمان باز کن؛ به مهربانی‌ات، ای مهریان ترین مهریانان!)

۱. عباس قمی، مقاطع الجنان، دعای مطالعه.

تقدیم به:

تقدیم به ارواح قدسی ائمّه معصومین علیهم السلام،
بهویژه مولا و مقتدای زمان، حضرت
بقيّة الله الاعظم علیهم السلام، شهدای انقلاب
اسلامی و دفاع مقدس؛ مدافعان مظلوم
حرم اهل بیت و زائران آستان ملکوتی امام
علی بن موسی الرضا علیهم السلام!

ایرانِ مقتدر

خلاصه‌ای کوتاه و ساده از کتاب صعود چهل ساله

ایران مقتدر

خلاصه‌ای کوتاه و ساده از کتاب صعود چهل ساله

- نویسنده‌گان: سید محمد حسین راجی // سید محمد رضا خاتمی ••
- ویراستار: سید حمید حیدری ثانی ••
- طراح جلد: رضا نبی‌زاده •• صفحه‌آرا: محمد صادق صالحی ••
- ناشر: انتشارات زائر رضوی (وابسته به معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی) ••
- چاپخانه: موسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی ••
- نوبت چاپ: اول، بهار ۱۴۰۱ •• شمارگان: ۵۰۰۰ ••
- شابک: ۶-۹۷۸-۶۲۲-۷۸۱۷-۰۹۰۰۰ قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان ••

نشانی: مشهد، حرم مطهر، صحن پیامبر اعظم ﷺ،
صلح غربی، باب‌الهادی علیه السلام، اداره برنامه‌ریزی.
صندوق پست: ۹۱۷۳۵-۳۵۱؛ تلفن: ۰۵۱-۳۲۰-۲۹۴۲؛
سامانه پیامکی دیوانات پیشنهادها و انتقادها: ۳۰۰۰۸-۰۲۲۲؛
حق چاپ محفوظ است.

فهرست

فصل اول

گسترش عدالت اجتماعی ۹

- ۱۳ --- نابرابری
- ۱۶ --- فقر

فصل دوم

گسترش برخورداری‌های عمومی ۱۹

- ۲۱ --- وضعیت معيشی مردم در دوران پهلوی
- ۲۷ --- آموزش مناسب
- ۲۸ --- بهداشت
- ۳۳ --- دسترسی به آب
- ۳۳ --- دسترسی به برق
- ۳۴ --- شاخص توسعه انسانی

فصل سوم

پیشرفت‌های علمی ۳۷

- ۳۹ --- وضعیت علمی ایران در دوران پهلوی
- ۴۱ --- وضعیت علمی ایران در زمان جمهوری اسلامی
- ۴۲ --- ارتقای علمی ۳۸ پله‌ای در ۲۵ سال اخیر
- ۴۳ --- ارتقای علمی از رتبه ۵ به رتبه ۱ منطقه
- ۴۴ --- نمونه‌ای از پیشرفت‌های علمی در رشته‌های مختلف
- ۴۸ --- ارتقای کیفیت مقالات تولیدی در دانشگاه‌های ایران

- ۴۹ پیشرفت‌های علم، فناوری و نوآوری
 جمهوری اسلامی در آینه گزارش‌های بین‌المللی
- ۵۰ آشنایی با زیست‌بوم فناوری و نوآوری ایران
- ۵۲ جایگاه ایران در ثبت اختراع

فصل چهارم

- ۵۵ پیشرفت‌های زیرساختی، صنعتی و انرژی
- ۵۷ حوزه حمل و نقل
- ۵۹ انرژی
- ۶۲ صنعت

فصل پنجم

- ۶۵ کرامت زن
- ۶۷ نگاه شاه به زن
- ۶۸ وضعیت زنان بعد از انقلاب

فصل ششم

- ۷۷ عزت و اقتدار

- ۷۹ وضعیت ایران در زمان پهلوی
- ۸۰ قدرت و اثرگذاری بر منطقه و جهان در جمهوری اسلامی
- ۸۱ وضعیت اقدامات امنیتی ایران در سال ۱۳۹۷ (۲۰۱۹) (ا)
- ۸۲ تجهیزات نظامی

**مقام معظم رهبری در ۱۹ بهمن ۱۴۰۰
در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی
هوایی و پدافند هوایی ارتش فرمودند:**

«امروز یک سیاست قطعی رسانه‌های معاند جمهوری اسلامی و معاند اسلام این است که واقعیتها را تحریف کنند، و مشغولند؛ دائم دارند کار تحویل میدهند در تحریف واقعیتها و دروغپردازی؛ خبرهای مربوط به جمهوری اسلامی را با انواع و اقسام دروغها - دروغهای حرفه‌ای، دروغهایی که نشسته‌اند و روی آن کار کرده‌اند

و حساب کرده‌اند. مَشوب میکنند و آمیخته میکنند و چهره‌ی زشت و فاسد رژیم طاغوت را بزک میکنند و آرایش میدهند، و هزاران جنایت و خیانتی را که آنها کردند پوشیده نگه میدارند... هر چه میتوانند چهره‌ی انقلاب را، چهره‌ی امام را، فعالیتهای این چهل سال را مخدوش میکنند؛ تا آجایی که از عهدeshan برمی‌آید سعی میکنند این را مخدوش کنند. از پیشرفتها، از نقاط مثبت، نقاط قوت، مطلقانشانه‌ای در این مجموعه‌ی امپراتوری رسانه‌ای غرب شما مشاهده نمیکنید؛ کتمان حقایق. متقابلاً اگر یک نقطه‌ضعف وجود دارد - که البته وجود دارد؛ هیچ کشوری و هیچ نظامی بدون نقطه‌ضعف نیست. یک نقطه‌ضعف کوچک را صد برابر بزرگ میکنند و نشان میدهند؛ این یک کار عجیب است که امروز انجام میگیرد. **به همین جهت است که «جهاد تبیین» یک فریضه است. «جهاد تبیین» یک فریضه قطعی و یک فریضه فوری است و هر کسی که میتواند [باید اقدام کند]؛... همه موظفند در این زمینه وارد این میدان بشوند و هر کسی که یک مرکزی و منبری برای حرف زدن با افکار عمومی جامعه دارد، در این زمینه موظف است. در کشور هزاران حمامه به وجود می‌آید؛ در طول این سالها، در طول این چهاردهه در کشور چقدر کارهای بزرگ انجام گرفته، چقدر کارهای حمامه‌آمیز انجام گرفته! اخبار اینها بایستی بیان بشود؛ اینها را دشمن کتمان میکند، دشمن اجازه نمیدهد [پخش بشود]. در عرصه‌های اجتماعی، در عرصه‌های اقتصادی، در عرصه‌های عمرانی، در عرصه‌های آموزشی، در عرصه‌های بهداشت و درمان، در صنعت، در صنعت! آن روز یک جمعی از فعالان صنعتی اینجا بودند، گزارش میدادند - تعداد معددی از آنها گزارش دادند - همراه گزارش آنها تصویر این فعالیتها هم نشان داده میشد اینجا در این حسینیه؛ حیرت‌آور بود؛ واقعاً حیرت‌آور است؛ هیچ خبری از اینها در مجموعه‌ی رسانه‌ای کشور نیست؛ این خیلی چیز عجیب است. این همه کار دارد انجام میگیرد، این همه کارهای مهم، کارهای مفید، همه‌ی اینها حمامه است. در عرصه‌های عمرانی، در عرصه‌های دینی و فرهنگی، در عرصه‌های دفاعی و امنیتی، در عرصه‌های دفاعی و امنیتی.!**

1. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=49572>

فصل اول

گسترش عدالت اجتماعی

گسترش عدالت اجتماعی

برای بررسی وضعیت عدالت اجتماعی در یک کشور دو شاخص ضریب جینی و خط فقر آن کشور را بررسی می‌کنند. بنابراین در ادامه تغییرات این دو شاخص را قبل و بعد انقلاب مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پیش از بررسی این دو شاخص، بسیار مناسب است که به بررسی وضعیت اقتصادی مردم و نحوه خروج کردن ثروت کشور، در دوران پهلوی از نگاه متوفکران و نویسندهای غربی بپردازیم.

سطح معیشت ایرانیان در دوره پهلوی نسبت به کشورهای خاورمیانه، به گزارش سازمان ملل متحد

جان فوران، جامعه‌شناس و استاد دانشگاه کالیفرنیا، در کتاب مقاومت شکننده، درباره وضعیت نامناسب زندگی مردم در اواخر دوره رضا شاه بیان می‌کند:

سطح زندگی دهقانان ایرانی رضایت‌بخش نبود. به اعتقاد بسیاری از ناظران، در اواخر سلطنت رضا شاه، این وضع بدتر شد [...]. رژیم غذایی در یک خانواده معمولی دهقانی به شرح زیر بود:

صبحانه: نان و چای؛
ناهار: نان و ماست؛
شام: نان و ماست و چای.

کدی^۱، تاریخ دان آمریکایی و متخصص حوزه خاورمیانه و ایران، نتیجه می‌گیرد: «دهقان غالباً گرسنگی می‌کشید.» سازمان ملل متحد در دهه ۱۹۵۰ (۱۳۳۰ ش) برآورده در این زمینه کرد و متوجه شد در ایران، هر بزرگ‌سال روزانه کمتر از ۱۸۰۰ کاله دریافت می‌کند که از تمامی مناطق فقیرنشین خاورمیانه کمتر بوده است.^۲

چند درصد جمعیت شهرنشین ایران در دوره پهلوی، تنها در یک اتاق زندگی می‌کردند؟

جان فوران، در همان کتاب درباره هزینه‌های زندگی مردم در اوایل حکومت پهلوی می‌گوید:

در سال ۱۳۵۱، ۴۳٪ درصد درآمد میانگین شهرنشین [...] به مصرف مواد غذایی رسیده اجاره‌ها در ۱۳۳۹ تا ۱۳۵۴، ۱۵٪ برابر شده است، در فاصله ۱۳۵۳ تا ۱۳۵۶ این هزینه‌ها ۲۰٪ درصد و در سال ۱۳۵۴ تا ۱۳۵۵، ۱۰۰٪ درصد افزایش داشته است. تعداد خانوارهای شهرنشین که تنها در یک اتاق زندگی می‌کردند، از ۳۶٪ درصد در سال ۱۳۴۳ به ۴۳٪ در سال ۱۳۵۶ افزایش یافت.^۳

ضعیف‌تر از سوریه، در مسیر توسعه

فرانس فیتزجرالد^۴، نویسنده سرشناس آمریکایی، مشاهداتش در ایران را در سال ۱۳۵۳ در مقاله‌ای به نام «به شاه هرچه می‌خواهد، بدھید» آورده است. این مقاله که در مجله آمریکایی هارپر چاپ شده است به وضعیت هزینه کردن ثروت کشور اشاره کرده است:

وضعیت ایران، بهطور کلی، بهمتر بدر از کشوری مانند سوریه است که نه نفت و نه ثبات سیاسی دارد؛ به این دلیل که شاه برای توسعه کشورهای تلاش جدی نکرده است [...]. ثروت کشور بیشتر به سوی خودروهای شخصی و نه اتوبوس، کالاهای مصرفی و نه بهداشت عمومی و بهسوی حقوق سربازان و پلیس کشور و نه آموزگاران سرمازیر شده است.^۵

۱. Nikki R. Keddie

۲. جان فوران، مقاومت شکننده، ترجمه تدبی، ص. ۳۴۹.

۳. جان فوران، مقاومت شکننده، ترجمه تدبی، ص. ۳۴۹.

۴. Frances FitzGerald.

۵. Frances FitzGerald, Giving the Shah everything he wants, 1974, November, p. 70.

بدترین وضعیت در توزیع نابرابر درآمد

آبراهامیان^۱، تاریخ‌شناس مشهور مقیم آمریکا، در کتاب تاریخ ایران مدرن دربارهٔ توزیع درآمد حاصل از فروش نفت در اواخر حکومت پهلوی می‌نویسد:

ثروت، همانندیخ در آب‌گرم، در فرایند دست به دست شدن ذوب می‌شد و نتیجهٔ آن نیز چندان تعجب‌آور نبود. در دههٔ ۱۹۵۰ (۱۳۴۰ش) ایران یکی از مشکل‌دارترین کشورهای جهان سوم به لحاظ توزیع نابرابر درآمدها بود؛ اما بنا بر گزارش سازمان بین‌المللی کار در دههٔ ۱۹۷۰ (۱۳۵۰ش)، به یکی از بدترین کشورهای جهان تبدیل شد.^۲

نابرابری

شاخص ضریب جینی

برای تشخیص توزیع مناسب و متوازن ثروت یا درآمد در جامعه، از شاخص ضریب جینی استفاده می‌شود. این ضریب، یک واحد اندازه‌گیری است که برای سنجش میزان نابرابری در توزیع درآمد یا ثروت در یک جامعهٔ آماری استفاده می‌شود. اگر ضریب جینی برابر با صفر باشد، یعنی درآمد کشور بین همهٔ افراد جامعه به صورت یکسان و عادلانه تقسیم می‌شود. اگر ضریب جینی برابر با یک یا صد باشد، یعنی درآمد کشور فقط به یک نفر می‌رسد و باقی افراد هیچ سهمی از آن ندارند. بنابراین اگر ضریب جینی کشوری در طول بازهٔ زمانی مشخصی کاهش پیدا کند، نشان‌دهندهٔ افزایش عدالت اجتماعی و کاهش فاصلهٔ طبقاتی در آن کشور خواهد بود.^۳

۱. Ervand Abrahamian

۲. برواند آبراهامیان، تاریخ ایران مدرن، ص ۲۵۲.

۳. امکان دارد دو کشور ضریب جینی یکسان داشته باشند؛ ولی یکی نسبت به دیگری ثروتمندتر باشد. بنابراین ضریب جینی عمومیت رفاه را در جامعه مشخص می‌کند، نه سطح رفاه را.

روند تغییرات ضریب جینی در ایران

طبق گزارش بانک جهانی، در دوران پهلوی در سال‌های ۱۳۵۷-۱۳۵۱ ضریب جینی در مناطق شهری، از ۰,۴۰ به ۰,۵ و در مناطق روستایی، از ۰,۳۷ به ۰,۴۴ افزایش پیدا کرده است.^۱ بعد از انقلاب طبق آمار بانک جهانی ضریب جینی در آمد ایران از عدد ۴۷,۴ در سال ۱۹۸۶ (۱۳۶۴) به عدد ۳۷,۴ در سال ۱۳۹۳ (۱۳۹۱) کاهش پیدا کرده است؛ اما متأسفانه در سال‌های اخیر، به واسطه حاکم شدن تفکری که اعتقاد به آرمان‌های انقلاب نداشت، ضریب جینی روند افزایشی داشته و به عدد ۴۲ رسیده است.

۱. https://www.researchgate.net/publication/23721422_Revolution_and_redistribution_in_Iran_poverty_and_inequality_25_years_later

البته حتی عدد ۳۷,۴ نیز برای کشور ایران عدد مطلوبی نیست و عدالت مدنظر انقلاب اسلامی را برآورده نمی‌سازد؛ اما از آمارهای فوق می‌توان نتیجه گرفت که جمهوری اسلامی توانسته است در مسیر تحقق عدالت اجتماعی، هرچند با سرعتی نامطلوب، حرکت کند؛ در حالی که عدالت اجتماعی در تمام جهان، در حال کم‌رنگ شدن و فاصلهٔ طبقاتی در بیشتر کشورها در حال افزایش است.

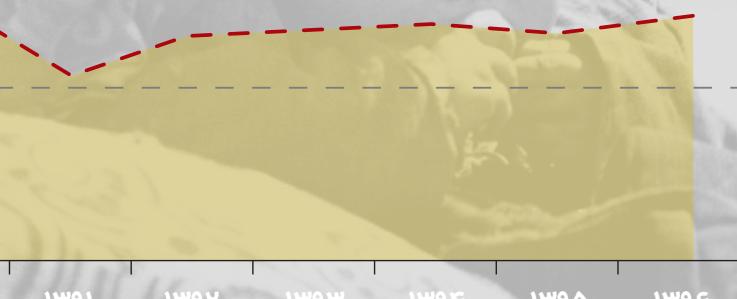

فقر

فقیر بودن ۴۶ درصدی مردم ایران قبل از انقلاب

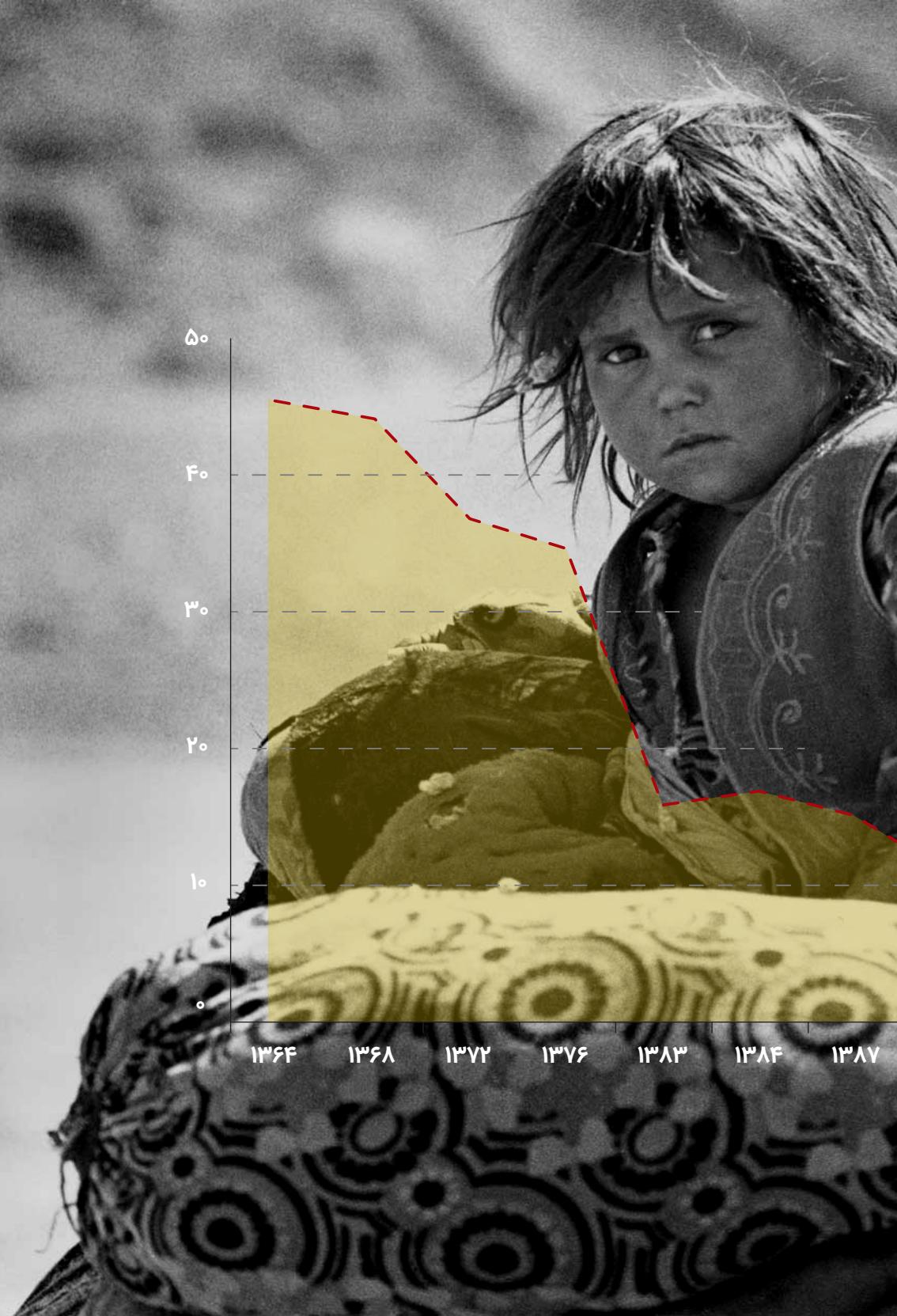
بر اساس مستندات بانک جهانی، حدود ۶۶ درصد از روساییان و ۴۰ درصد از شهرنشینان ایران و با توجه به نسبت بالای جمعیت روستانشین، تقریباً ۴۶ درصد از کل جمعیت ایران در سال ۱۹۷۷ (۱۳۵۵ ش) زیر خط فقر قرار داشتند.^۱

روند تغییر میزان افراد زیر خط
فقر در ایران بر اساس اعلام بانک
جهانی، در سال‌های ۱۳۶۴ تا ۱۳۹۶

1. Researchgate.net/publication/23721422_Revolution_and_redistribution_in_Iran_poverty_and_inequality_25_years_later/
link/0046351d71664629ad000000/download

2. knoema.com/atlas/Iran/topics/Poverty/Poverty-Headcount-Ratio/Poverty-ratio-at-dollar55-a-day

5768 5769 5770 5771 5772 5773 5774 5775 5776 5777 5778 5779 5780

کاهش چشمگیر فقر در ایران بعد از انقلاب

بنا بر آمار رسمی بانک جهانی، از سال ۱۹۸۶ (۱۳۵۴ ش) تا ۲۰۱۸ (۱۳۹۷ ش) جمعیت زیر خط فقر ایران از ۴۴,۲ میلیون نفر به حدود ۱۴ میلیون نفر کاهش پیدا کرده است (نمودار صفحه قبل)؛ اما متأسفانه در سال‌های اخیر، بر اثر بی‌توجهی برخی از مسئولان، شاهد افزایش فقر در کشور هستیم.

۱. knoema.com/atlas/Iran/topics/Poverty/Poverty-Headcount-Ratio/Poverty-ratio-at-dollar55-a-day

فصل دوم

گسترش برخورداری‌های عمرانی

وضعیت معیشتی مردم در دوران پهلوی

اسدالله عَلَم، از نزدیک‌ترین افراد به شاه، در خاطرات خود به نمونه‌های مشکلات کشور در آن دوران که بسیار زیاد بوده است، اشاره می‌کند:

بنجشنبه، ۲۹ فروردین ۱۳۵۳؛ ظهر برای نیم ساعتی، جلسه هیئت‌امنی خانه‌های فرهنگ رستایی را داشتم و جای بسی تأسف من شد که وقتی جویا شدم در دهات چقدر برق و آب آشامیدنی داریم، معلوم شد [فقط] ادرصد دهات ایران آب آشامیدنی تمیز دارند! البته چون در ایران قنات و چاه هست، اشکال زیاد در این زمینه نیست؛ ولی ۴۰ درصد دهات ایران برق دارند. خیلی عجیب است و [البته] جای تأسف اقطعاً شنبه به شاه عرض می‌کنم که با این پیشرفت‌های کشور، این ارقام غیرقابل قبول می‌باشند.^۱

وضعیت تأسف‌بار آموزش و بهداشت در دوران پهلوی

یرواند آبراهامیان^۲، تاریخ‌شناس مشهور مقیم آمریکا، در کتاب تاریخ ایران مدرن می‌نویسد:

انقلاب سفید محمدرضا پهلوی و در پی آن رونق درآمد نفت، به جای پاسخ‌گویی به انتظارات عمومی، موجب افزایش نارضایتی‌های گسترده شد. درست است که اجرای برنامه‌های اجتماعی در بهبود وضعیت آموزشی و امکانات بهداشتی بسیار مؤثر بود؛ اما این نکته نیز صحت دارد که ایران پس از دهه، یکی از بدترین

۱. خلاصه خاطرات علم در کتاب "جعیه سیاه" از همین نویسنده آمده است.

۲. خاطرات اسدالله عَلَم، ج ۴، ص ۶۵.

کشورها در بخش مرگ و میر کودکان و نسبت پزشک به بیمار در خاورمیانه بود. یکی از پایین‌ترین نرخ‌های آموزش عالی مربوط به این کشور بود. افزون براین، درصد از جمعیت بزرگ‌سال بی‌سواد بودند. ۶۸ درصد از کودکان نمی‌توانستند دوره دبستان را به صورت کامل طی کنند و تنها ۳۳ درصد از داوطلبان کنکور می‌توانستند وارد دانشگاه‌ها شوند. در این میان، شمار افراد متقدضی تحصیل در خارج از کشور رو به رشد بود. در دهه ۱۹۷۰ (۱۳۵۰-۱۳۶۰) شمار پزشکان ایرانی مستقر در نیویورک، بیشتر از شهرهای غیر از تهران بود. اصطلاح «فرار مغزها» نخستین بار برای ایران به کار گرفته شد.^۱

گستردگی برخورداری مردم ایران در جمهوری اسلامی از امکانات عمومی، با دوران پهلوی قابل مقایسه نیست. در ادامه به ارائه چند آمار می‌پردازیم که این موضوع را ثابت می‌کند.

^۱. برواند آبراهامیان، تاریخ ایران مدرن، ترجمه محمد ابراهیم فناحی، ص ۲۵۳ تا ۲۵۵.

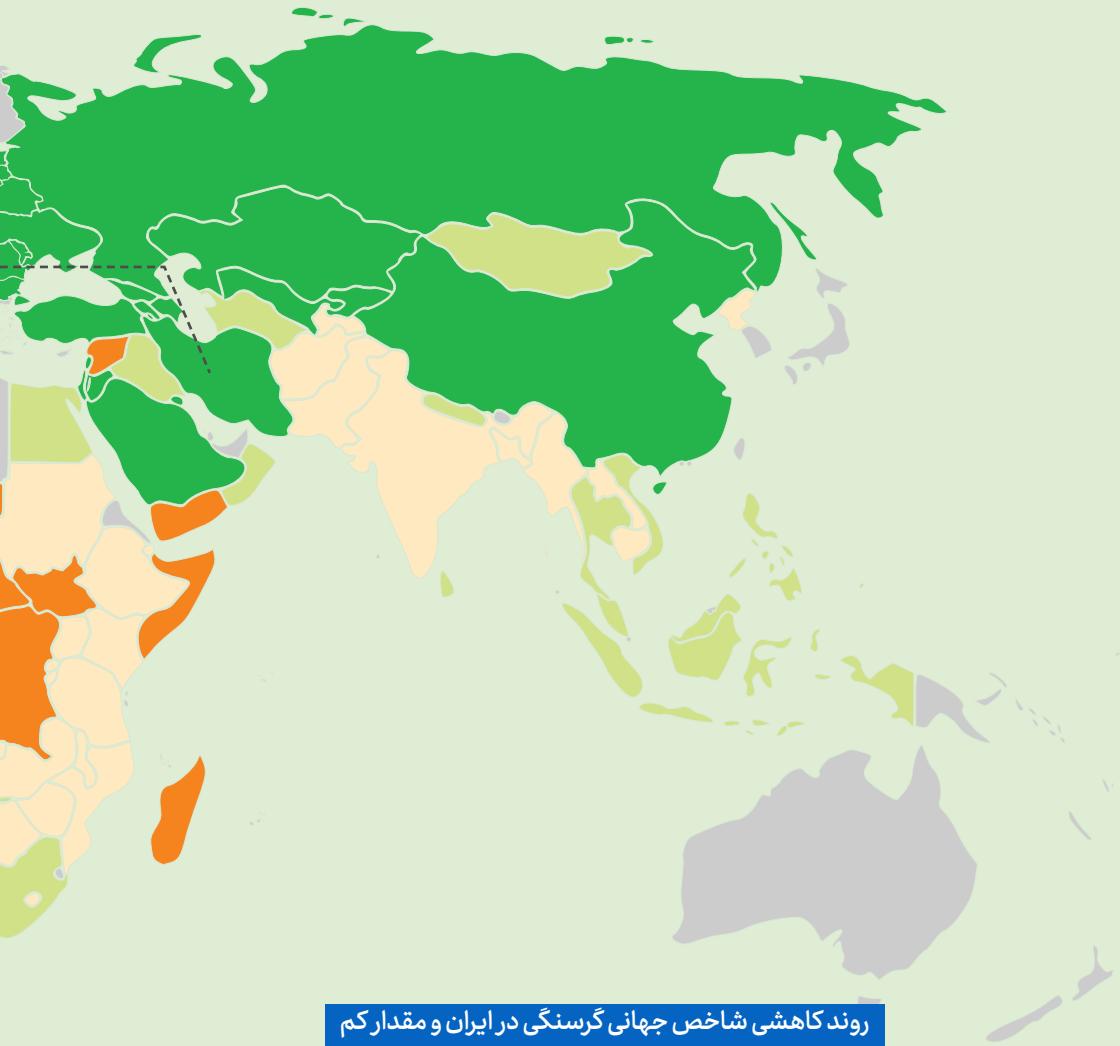

افزایش سرانه کالری روزانه عرضه شده در ایران،
در قیاس با متوسط جهانی

رشد چهار برابری شاخص تولید مواد غذایی

شاخص تولید مواد غذایی در ایران، از سال ۱۳۳۹ تا ۱۳۹۶

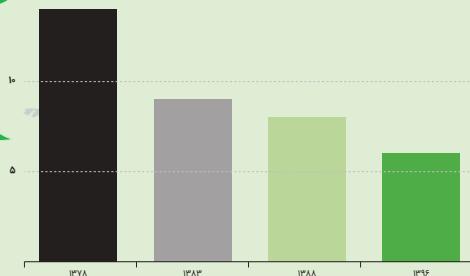
- ۱. ourworldindata.org/grapher/daily-per-capita-supply-of-calories?country=IRN+OWID_WRL
- ۲. data.worldbank.org/indicator/AG.PRD.FOOD.XD?locations=IR

روند کاهشی شاخص جهانی گرسنگی در ایران و مقدار کم
آن نسبت به کشورهای منطقه و جهان

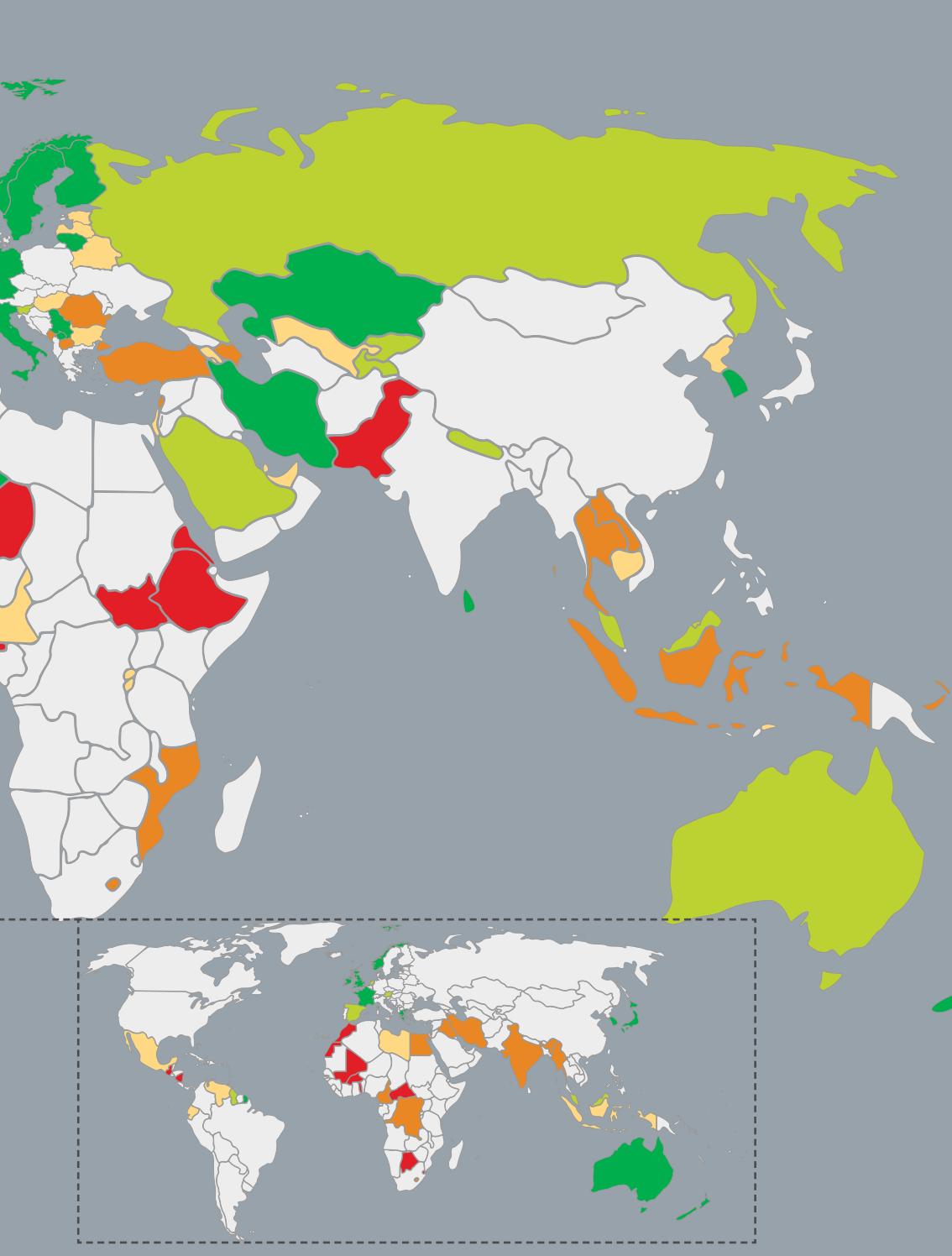
تذکر: هرچه کشورها به رنگ سبز نزدیک‌تر باشند، شاخص
گرسنگی در آن‌ها پایین‌تر است.

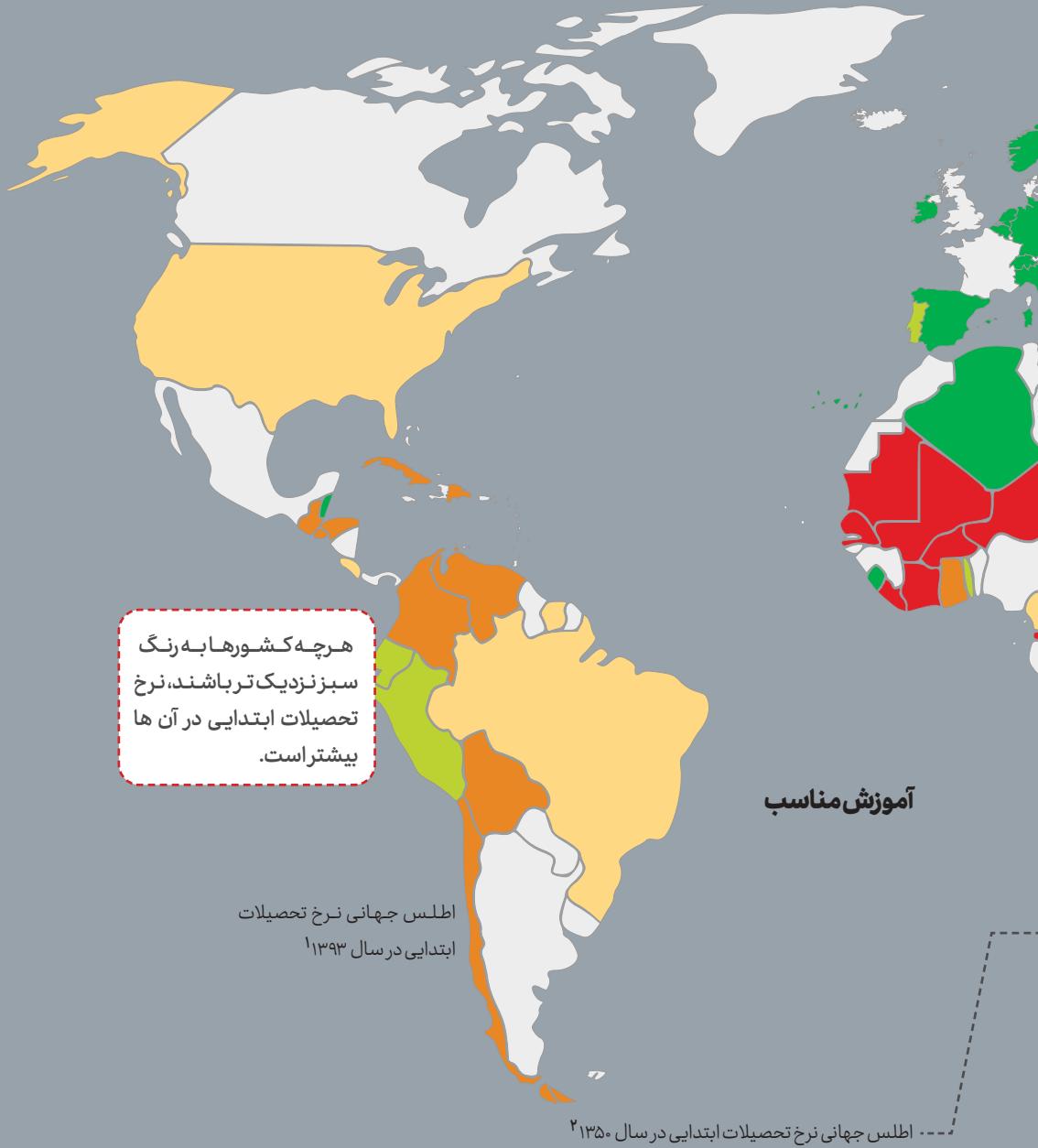
ایران در زمرة کشورهای پایین
شاخص جهانی گرسنگی^۱

۱. <https://www.globalhungerindex.org/pdf/en/2020.pdf>

۲. [globalhungerindex.org/pdf/en/2018.pdf](https://www.globalhungerindex.org/pdf/en/2018.pdf)

1. knoema.com/atlas/maps/Primary-enrollment
2. knoema.com/atlas/maps/Primary-enrollment

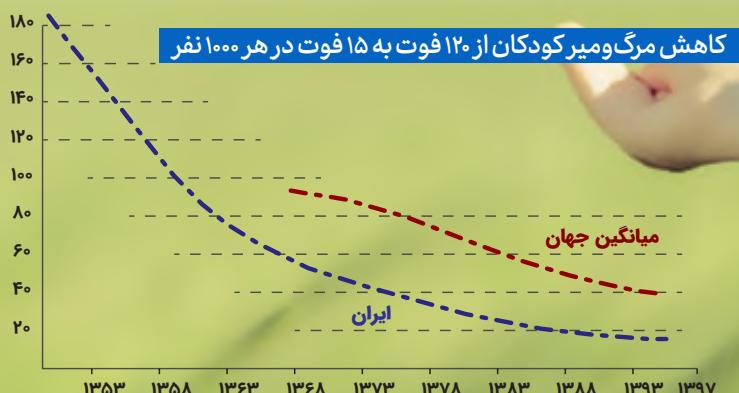
بهداشت

افزایش شاخص امید به زندگی از ۵ سال به نزدیک ۷۷ سال

امید به زندگی شاخصی آماری است که نشان می‌دهد متوسط طول عمر در یک جامعه چند سال است. هر قدر که شاخص‌های بهداشتی و درمانی بهبود یابد، امید به زندگی نیز افزایش خواهد یافت.

نمودار تغییرات شاخص امید به زندگی در ایران، از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۹۷

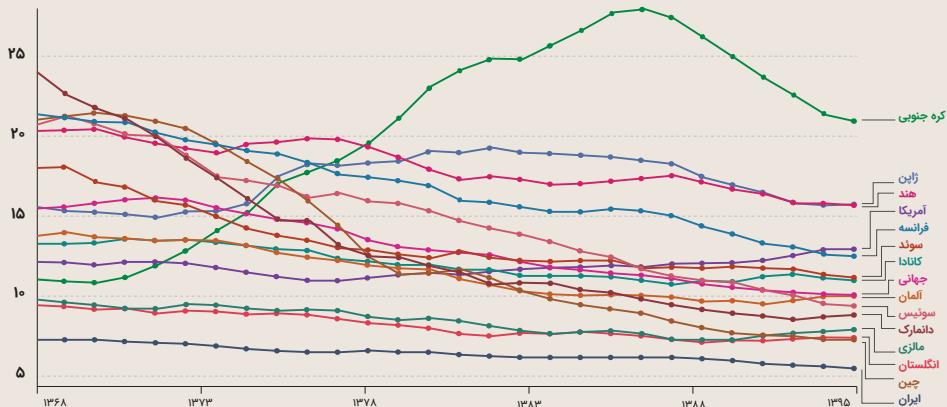

میزان مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در ایران در جامعه آماری ایران، از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۹۷

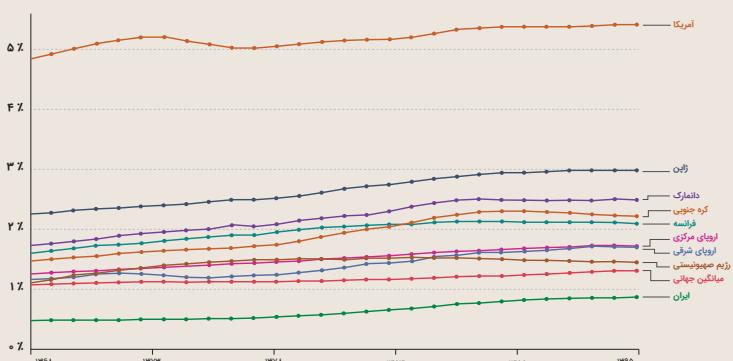
1. data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.LE00.IN?locations=IR-1W

2. data.worldbank.org/indicator/SH.DYN.MORT?locations=IR-1W

کاهش خودکشی

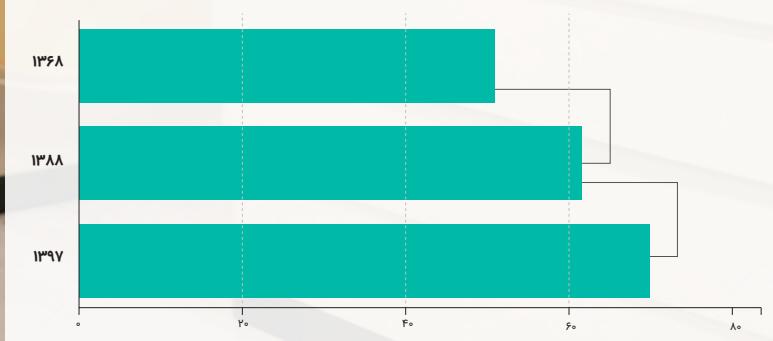
کمبود میزان سرطان

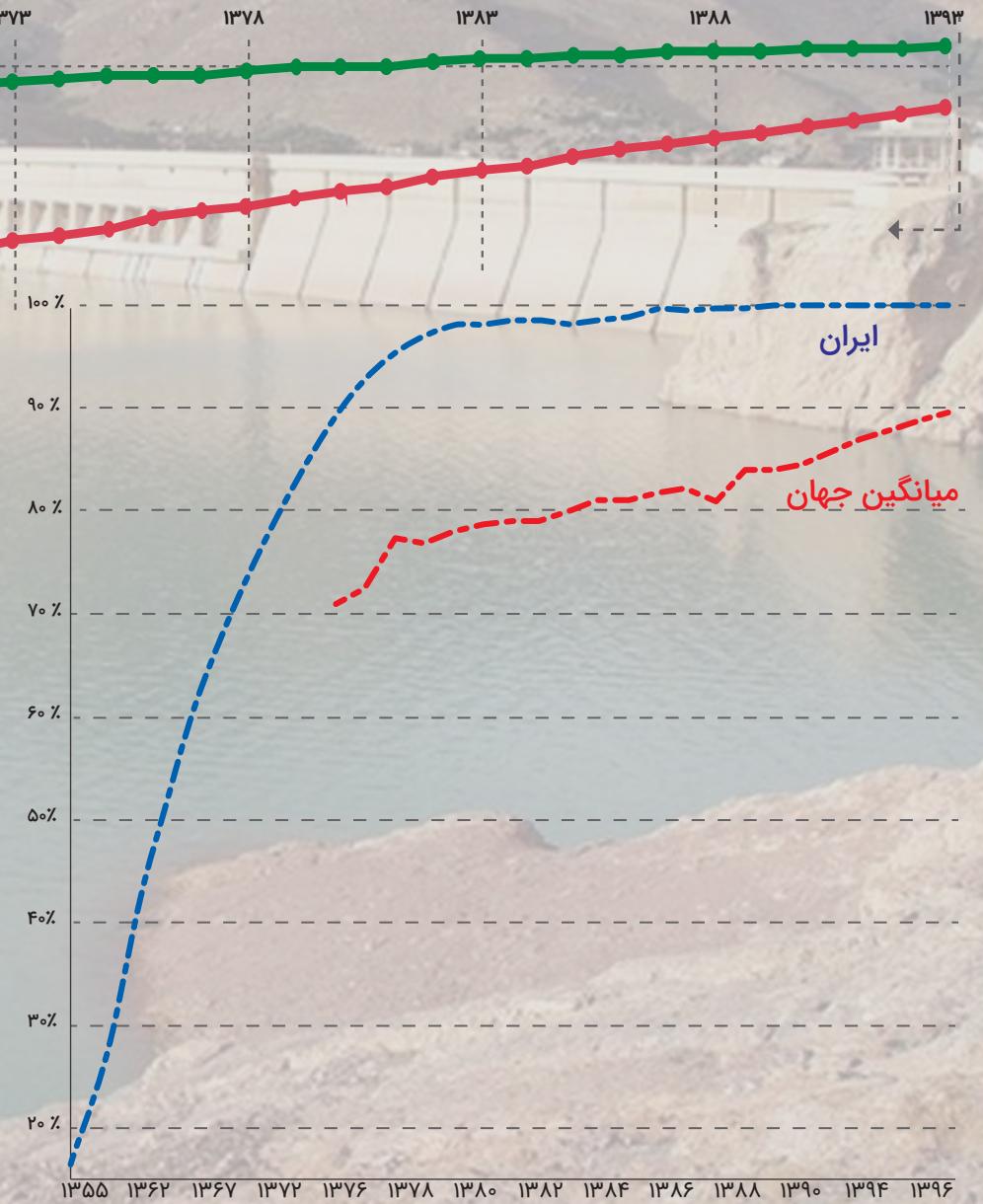
- ourworldindata.org/grapher/suicide-death-rates?tab=chart&country=CAN+CHN+FRA+IND+IRN+JPN+MYS+KOR+SWE+CHE+GBR+USA+OWID_WRL+DNK+DEU
- ourworldindata.org/grapher/share-of-population-with-cancer?tab=chart&time=1990..2017&country=JPN-KOR-U-SA-DNK-FRA-Central+Europe-Eastern+Europe-ISR-OWID_WRL-IRN

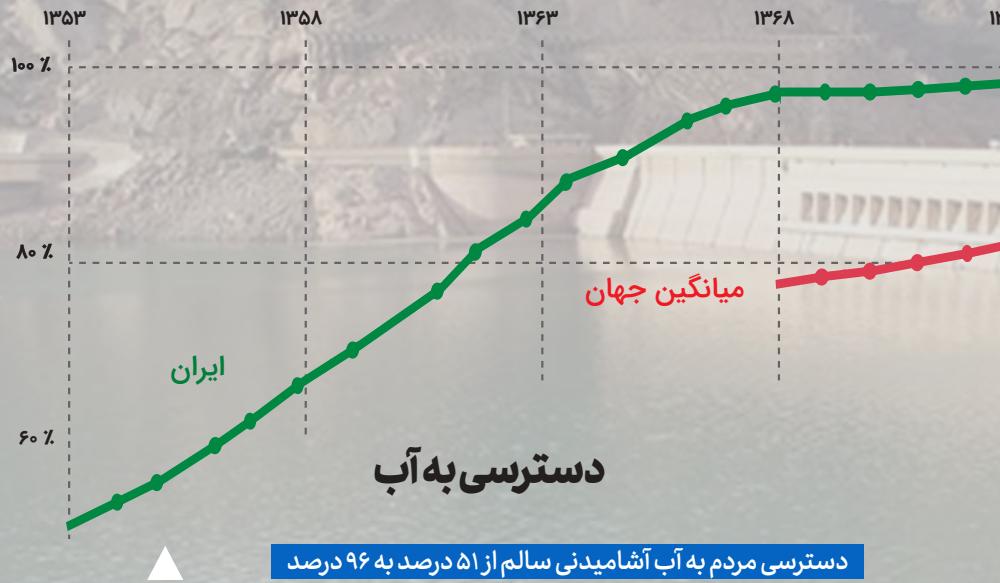
افزایش شاخص کیفیت دسترسی به بهداشت و درمان

نمودار میزان کیفیت دسترسی به بهداشت و درمان در ایران، از سال ۱۳۹۷ تا ۱۳۶۸

۱. healthdata.org/iran

میزان افزایش دسترسی به آب آشامیدنی سالم از ۱۳۹۶ درصد به
۹۶ درصد
از سال ۱۳۵۳ تا ۱۳۹۳ مقایسه با میانگین جهانی، در
ایران

دسترسی به برق

افزایش چشم گیر دسترسی به برق از ۱۶ درصد به ۱۰۰ درصد

دسترسی تمام مردم ایران به برق
از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۶ در مقایسه با
میانگین جهانی^۲

1. ourworldindata.org/water-use-sanitation

2. data.worldbank.org/indicator/EG.ELC.ACCS.ZS?locations=IR-1W

شاخص توسعه انسانی

شاخص توسعه انسانی^۱ نشان‌دهنده سطح سلامت و تحصیلات و درآمد انسان‌ها در جوامع مختلف است که دفتر برنامه توسعه سازمان ملل متحد^۲ هرساله آن را در گزارشی با عنوان «گزارش توسعه انسانی»^۳ منتشر می‌کند.

رتبه‌بندی کشورهای جهان براساس رشد شاخص توسعه انسانی، از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵ (محاسبه شده بر اساس گزارش‌های توسعه انسانی در سال ۱۳۸۹ و ۱۳۹۶)

-
۱. Human Development Index (HDI)
 ۲. United Nations Development Programme (UNDP)
 ۳. Human Development Report (HDR)

این شاخص از ترکیب چهار کمیت عددی در سه حوزه بهداشت و آموزش و سطح مناسب زندگی به دست می‌آید. همان‌گونه که در تصویر نشان داده شده است، کمیت‌های عددی استفاده شده در محاسبه این شاخص عبارت است از:

- شاخص امید به زندگی (برای ارزیابی سطح بهداشت و سلامت)؛
- شاخص‌های متوسط سال‌های تحصیل و سال‌های موردنظر (برای ارزیابی سطح آموزش و تحصیلات)؛
- شاخص سرانه درآمد ناخالص ملی (برای محاسبه سطح درآمد و استانداردهای زندگی).

برای فهم بهتر عملکرد جمهوری اسلامی در ارتقای شاخص توسعه انسانی، باید تغییرات رتبه و میزان این شاخص را در طی چهل سال اخیر و از ابتدای پیروزی انقلاب بررسی کرد. طبق گزارش توسعه انسانی در سال ۱۳۸۹، میزان شاخص توسعه انسانی ایران در سال ۱۹۸۰ (۱۳۵۸^۱ اش)، عدد ۴۳۷، و رتبه آن حدود ۱۲۰ بوده است؛ ولی جمهوری اسلامی موفق شده است از سال ۱۹۸۰ (۱۳۵۸ اش) تا سال ۲۰۱۷ (۱۳۹۵ اش)، میزان شاخص توسعه انسانی خود را ۳۶۱٪، افزایش و به عدد ۷۹۸، برساند و رتبه خود را ۶۰ پله ارتقادهد.

با بررسی میزان تغییرات شاخص توسعه انسانی سایر کشورهای جهان از سال ۱۹۸۰ (۱۳۵۸) تا سال ۲۰۱۷ (۱۳۹۵) مشخص می‌شود که جمهوری اسلامی توانسته است بیشترین میزان افزایش شاخص توسعه انسانی و رتبه اول رشد این شاخص در جهان را از آن خود کند. البته در طی چند سال اخیر به واسطه رویکردهای نادرست مسئولان، جایگاه ایران در این زمینه تضعیف شده است.

۱. undp.org/content/dam/undp/library/corporate/HDR/2011/20Global/20HDR/English/HDR_2011_EN_Complete.pdf

فصل سوم
پیش‌فت‌های
علمی

روند وارونه

وضعیت علمی ایران در دوران پهلوی

در دوران پهلوی، رشد صنعتی کشور ما بر اثر غفلت مسئولان و همچنین علاقه شدید محمدرضا پهلوی به ظواهر رشد صنعتی غرب، روند وارونه‌ای را طی کرد؛ به این صورت که در ابتدا، صنایع تولیدکننده کالاهای مصرفی وارد کشور شدند و صنعت وارداتی را در کشور پایه‌ریزی کردند. پس از آن، به دنبال ایجاد صنایع زیرساختی از جمله فولاد رفتند و در همین حین، به فکر ایجاد دانشگاه و تربیت دانشجو نیز افتادند. در نتیجه با توجه به فقدان رشد علم و دانش فنی بومی و همچنین توسعه نیافتن زیرساخت‌ها، این صنایع مصرفی تماماً وارداتی بودند و صنعتی واردات محور را در ایران پایه‌گذاری کردند.

این آفت یعنی ارتباط و اتصال نداشتند صنایع تولیدکننده کالاهای مصرفی و صنایع زیرساختی و دانشگاه، موجب وابستگی دائم صنعت کشور و عقب‌ماندگی آن نسبت به رقبای دیگر شد که آثار آن تاکنون نیز در برخی صنایع، مانند خودروسازی، مشهود است.

صنایع زیرساختی که پایه و پیش نیاز این صنایع مصرفی هستند، در کشور ایجاد نشده بودند. از سوی دیگر، هرکدام از این صنایع، نیازمند تربیت نیروی انسانی متخصص و دانش فنی بومی‌ای بود که زیرساخت دانشگاهی آن پیش

از این باید به وجود می‌آمد. همین امر موجب شد که به سبب فقدان نیروی انسانی متخصص، حتی در زمینهٔ نیروی کار نیز به واردات رو آورده شود. از حرکت دانشگاه‌های کشور در جهت صنعتی شدن غفلت شد و ایجاد چند دانشگاه محدود در این زمینه، متناسب با این نیاز نبود. توجه به تاریخ تأسیس برخی دانشگاه‌های صنعتی در ایران، این غفلت را به‌وضوح نمایان می‌سازد. برای مثال، دانشگاه علم و صنعت ایران در سال ۱۳۴۱ و دانشگاه صنعتی شریف در سال ۱۳۴۴ تأسیس شد. محمد رضا پهلوی در کتاب پاسخ به تاریخ می‌نویسد:

به کمبود تجهیزات و مواد خام و وسایل ارتباطی، کمبود تکنسین هم اضافه شده بود. ما بیش از یک‌میلیون خارجی را به خدمت گرفته بودیم. قبل‌اً به بی‌توجهی [ای] که به پژوهش مهندسان و سپریستان و مجریان و کارگران ماهر شده بود، اشاره کردم؛ ولی تعداد آن‌ها باز هم کفايت نمی‌کرد و سرانجام واردات، به رغم همه‌چیز، بی‌اندازه زیاد شد و سیر تورمی را موجب گردید که می‌خواستم به هر قیمتی شده، آن را مهار کنم.^۱

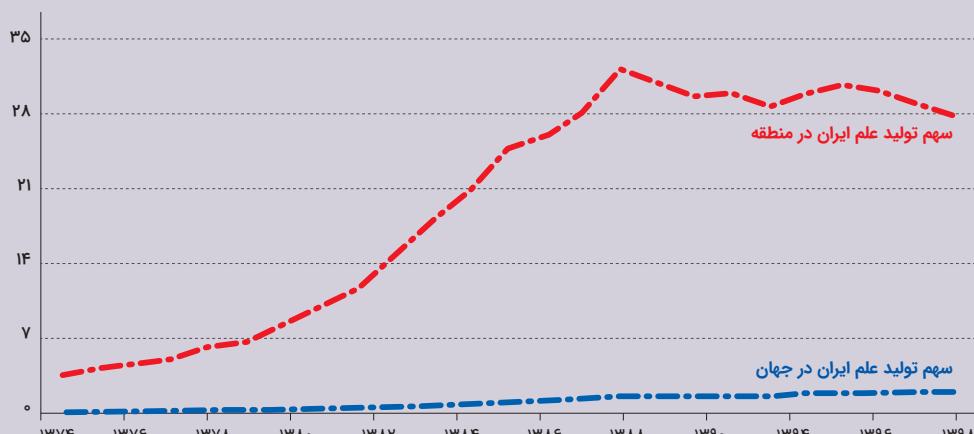
با وجود تأسیس دانشگاه‌های متعدد در دوران پهلوی، سهم کشور از تولید علم در دنیا در اواخر دورهٔ پهلوی، متناسب با نسبت جمعیتی ایران و دانشگاه‌های ایران نبود. طبیعتاً کشوری که ادرصد جمعیت کل دنیا را دارد، به طور منطقی باید ادرصد از مقالات دنیا را تولید کند؛ در حالی که در سال ۱۹۷۹ (۱۳۵۷ش)، سهم ایران از تولید علم جهان، حدوداً ۱٪ درصد بود.

^۱. محمد رضا پهلوی، پاسخ به تاریخ، ترجمهٔ حسین ابوترابیان، ص ۲۶۶.

وضعیت علمی ایران در زمان جمهوری اسلامی

در دو دهه گذشته، موتور پیش‌ران حرکت علمی کشور، با محور قراردادن پژوهش، با سرعت بسیار زیادی به حرکت درآمده است. بنا بر گزارش پایگاه علمی نیوساینتیست، ایران در سال ۲۰۱۰ (۱۳۸۸ش) بیشترین سرعت رشد را در زمینه تولیدات علمی در میان تمامی کشورهای جهان از آن خود کرده است. طبق این گزارش، براساس اطلاعات پایگاه علمی کلاریوپت آنالیتیکس^۱ یا ای‌اس‌آ، سرعت رشد علمی ایران یازده برابر متوسط جهانی بوده است.^۲

سهم ایران از تولید علم دنیا نیز از ۰٪ درصد در سال ۱۳۷۴ به ۲٪ درصد در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۸) رسیده است؛ یعنی اکنون سهم ما از تولید علم جهان، نزدیک به دو برابر سهم ما از جمعیت دنیاست.

روند تغییرات سهم ایران از تولید علم جهان (خط پایین) و از تولید علم منطقه (خط بالا)^۳

۱. Clarivate Analytics

۲. newsscientist.com/article/dn18546.iranshowingfastestscientificgrowthofanycountry

۳. scimagojr.com/countrysearch.php?country=ir

ارتقای علمی ۳۸ پله‌ای در ۲۵ سال اخیر

۱. scimagojr.com/countryrank.php?year=1998

۲. scimagojr.com/countryrank.php?year=2020

ارتقای علمی از رتبه ۵ به رتبه ۱ منطقه

وضعیت کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا در تولید علم، در سال ۱۳۹۸

وضعیت کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا در تولید علم، در سال ۱۳۷۴

1. scimagojr.com/countryrank.php?region=Middle%20East&year=2020
2. scimagojr.com/countryrank.php?year=1996®ion=Middle%20East

نمونه‌ای از پیشرفت‌های علمی در رشته‌های مختلف

نانو: ارتقا از رتبهٔ ۵ جهان به رتبهٔ ۱۶

وضعیت کشورهای جهان در علوم نانو، در سال ۱۳۹۸		وضعیت کشورهای جهان در علوم نانو، در سال ۱۳۷۴			
	۱	چین		۱	آمریکا
	۲	آمریکا		۲	آلمان
	۳	کره جنوبی		۳	ژاپن
	۱۵	تایوان		۵۵	کلمبیا
	۱۶	ایران		۵۶	ایران
	۱۷	هنگ کنگ		۵۷	بنگلادش

۱. scimagojr.com/countryrank.php?category=2509&year=1996

۲. scimagojr.com/countryrank.php?category=2509&year=2020

بیوشیمی و زیست‌مولکولی؛ ارتقا از رتبهٔ ۵۳ جهان به رتبهٔ ۱۶

وضعیت کشورهای جهان در علوم بیوشیمی، در سال ۱۳۹۸			وضعیت کشورهای جهان در علوم بیوشیمی، در سال ۱۳۷۴		
	۱	چین		۱	آمریکا
	۲	آمریکا		۲	آلمان
	۳	آلمان		۳	انگلیس
	۱۵	روسیه		۵۲	مراکش
	۱۶	ایران		۵۳	ایران
	۱۷	سوئیس		۵۴	کوبا

۱. scimagojr.com/countryrank.php?area=1300&year=1996

۲. scimagojr.com/countryrank.php?area=1300&year=2020

هوافضا؛ ارتقا از رتبه ۴۵ جهان به رتبه ۱۱

۱. scimagojr.com/countryrank.php?category=2202&area=2200&year=1996

۲. scimagojr.com/countryrank.php?category=2202&area=2200&year=2020

علوم فیزیک؛ ارتقا از رتبه ۵ جهان به رتبه ۱۴

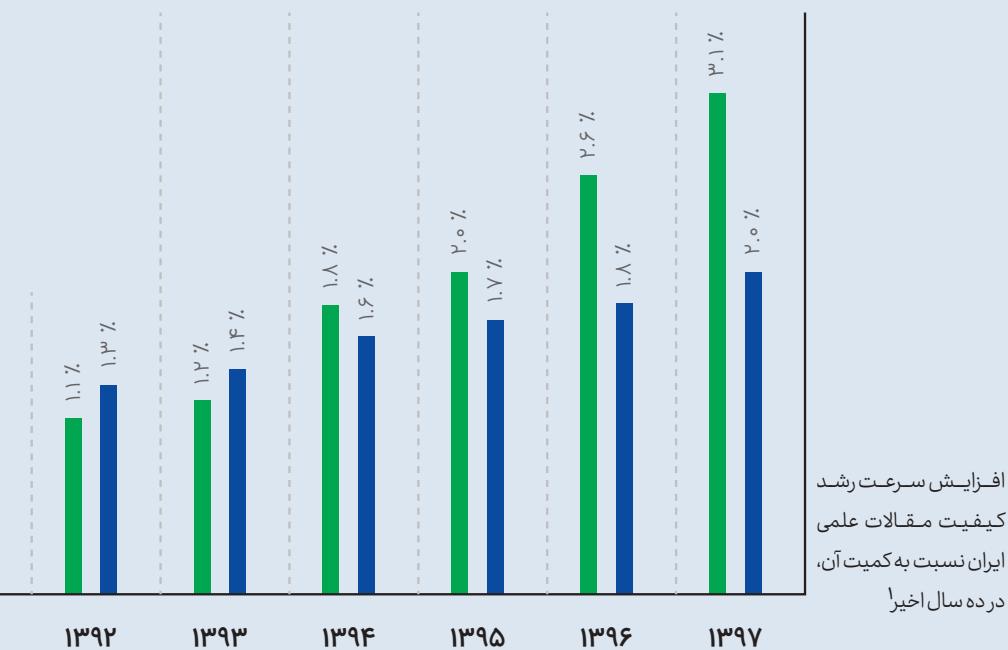
وضعیت کشورهای جهان در علوم فیزیک و فضانوردی، در سال ۱۳۹۸		وضعیت کشورهای جهان در علوم فیزیک و فضانوردی، در سال ۱۳۷۴	
	۱ چین		۱ آمریکا
	۲ آمریکا		۲ ژاپن
	۳ روسیه		۳ آلمان
	۱۳ اندونزی		۵۵ مولدابی
	۱۴ ایران		۵۶ ایران
	۱۵ لهستان		۵۷ گرجستان

۱. scimagojr.com/countryrank.php?area=3100&year=1996

۲. scimagojr.com/countryrank.php?area=3100&year=2020

ارتقای کیفیت مقالات تولیدی در دانشگاه‌های ایران

در دهه‌های گذشته که دانشگاه‌های ما پژوهش محور بودند، سهم ایران از کل مقالات علمی دنیا بیش از سهم ما از مقالات باکیفیت دنیا بوده است؛ اما در طی ده سال اخیر که روند افزایشی سهم کشور از مقالات باکیفیت جهان شروع شده، این نسبت وارونه شده است. توضیح اینکه در سال (۱۳۹۷) ۲۰۱۹ که سهم مقالات ایران به ۲ درصد از کل مقالات جهان رسید، بیش از ۳ درصد از مقالات باکیفیت دنیا به ایران تعلق گرفت. اینکه سهم ایران از مقالات باکیفیت، بیشتر از سهم آن از کل مقالات است، ارتقای چشمگیر کیفیت مقالات کشور را نشان می‌دهد.

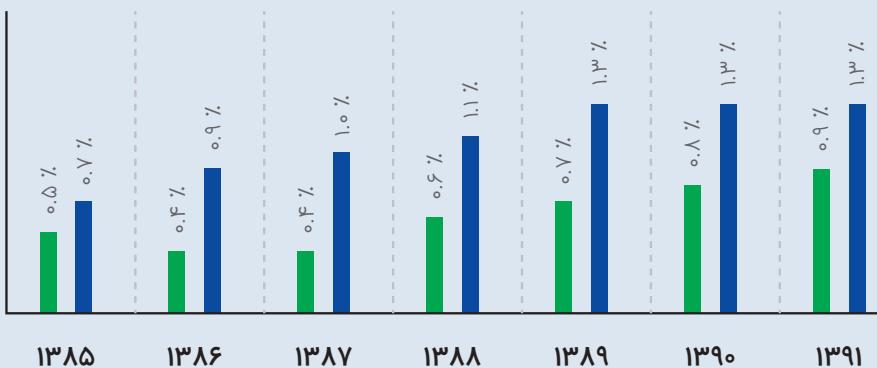

1. apps.webofknowledge.com/summary.do?product=WOS&doc=1&jid=1&SID=F3M5w5vBLHKXtK81y7E&search_mode=AdvancedSearch&update_back2search.link_param=yes

پیشرفت‌های علم، فناوری و نوآوری جمهوری اسلامی در آینه گزارش‌های بین‌المللی

پیشرفت‌های ایران در توسعه علم و فناوری و نوآوری در چند دهه گذشته، به ویژه در حوزه منابع انسانی، توجه تحلیلگران خارجی را به خود جلب کرده است. در گزارش ۲۰۱۶ (۱۳۹۴ ش) آنکتاد^۱ درباره سیاست‌های علم فناوری و نوآوری ایران آمده است:

بخش صنعت، هم از نظر دامنه و هم تنوع، در دهه‌های اخیر رشد کرده است که سبب شده ایران به متنوعترین اقتصاد با کمترین وابستگی به منابع نفت و گاز در مقایسه با سایر کشورهای نفت‌خیز منطقه تبدیل شود. در طول دو دهه گذشته، ایران خود را به توسعه یک نظام ملی نوآوری پویا متعهد ساخته است و پیوسته در حال گزار به یک اقتصاد مبتنی بر نوآوری و دانش بوده است. دوران تحريم‌های بین‌المللی عزم ایران را برای دستیابی به این هدف تقویت کرد. در نتیجه این تعهد، ایران اکنون سرمایه انسانی چشمگیری دارد. پایه نیروی انسانی این کشور شامل تعداد زیادی از ایرانیان تحصیل کرده، آموخته دیده و باپشتکاری است که در حوزه‌های علم، کارآفرینی و کسب‌وکار، هم در داخل و هم در خارج از کشور، فعالیت می‌کنند.^۲

۱. UNCTAD

۲. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، چهل سال علم، فناوری و نوآوری، تهران: فناور، ۱۳۹۷، ص. ۴۱.

نمونه دیگر، گزارش مکنیزی است که از معتبرترین بنگاه‌های مشاوره مدیریت در جهان محسوب می‌شود. این گزارش با عنوان «ایران؛ فرصت رشد ۱۰۰۰ امیلیارد دلاری؟» در سال ۲۰۱۶ (۱۳۹۴ ش) منتشر شده است و به فرصت‌های پیش روی اقتصاد ایران در سال‌های آینده می‌پردازد و اقتصاد متتنوع، نظام آموزشی قوی و فرهنگ ریشه‌دار کارآفرینی را از جمله قوت‌های ایران می‌داند که به شکوفایی هرچه بیشتر اقتصاد این کشور کمک می‌کند. در این گزارش آمده است:

ایران یکی از بالاترین نرخ‌های مشارکت در تحصیلات دانشگاهی در جهان (بالاتر از انگلستان فرانسه و آلمان) را دارد و یک سوم فارغ‌التحصیلان این کشور مدارک مرتبط با مهندسی دریافت می‌کنند. این موضوع باعث شده است که ایران یکی از پنج کشور برتر جهان از نظر تعداد دانشجویان و دانش‌آموختگان سالانه در رشته‌های مهندسی باشد که تقریباً هم تراز با آمریکا و بالاتر از ژاپن و کره جنوبی قرار می‌گیرد. سواد فنی یکی از عوامل قدرتمندی است که می‌تواند پیش‌ران بهره‌وری و اشتغال باشد.^۱

این گزارش‌ها حاکی از وجود ظرفیتی عظیم برای رشد اقتصاد ایران، در صورت توجه به توانمندی‌های بزرگ داخلی است. اگرچه تاکنون به نقطه مطلوب در مسیر تبدیل علم به ثروت دست نیافته‌ایم، این امر مهم با وجود ظرفیت‌های تولیدشده و با وجود دولتی که اعتقاد به درون و اعتماد به نیروهای جوان کشور داشته باشد، محقق خواهد شد.

آشنایی با زیست‌بوم فناوری و نوآوری ایران

«زیست‌بوم فناوری و نوآوری» یکی از ارکان مهم و حیاتی در اقتصاد دانش‌بنیان به شمار می‌آید و در جوامع توسعه‌یافته امروزی نیز به طور جدی مدنظر قرار دارد. در ایران، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری سیاست‌گذار اصلی توسعهٔ فناوری کشور و فراهم‌کنندهٔ بسترهاي موردنیاز برای دستیابی به

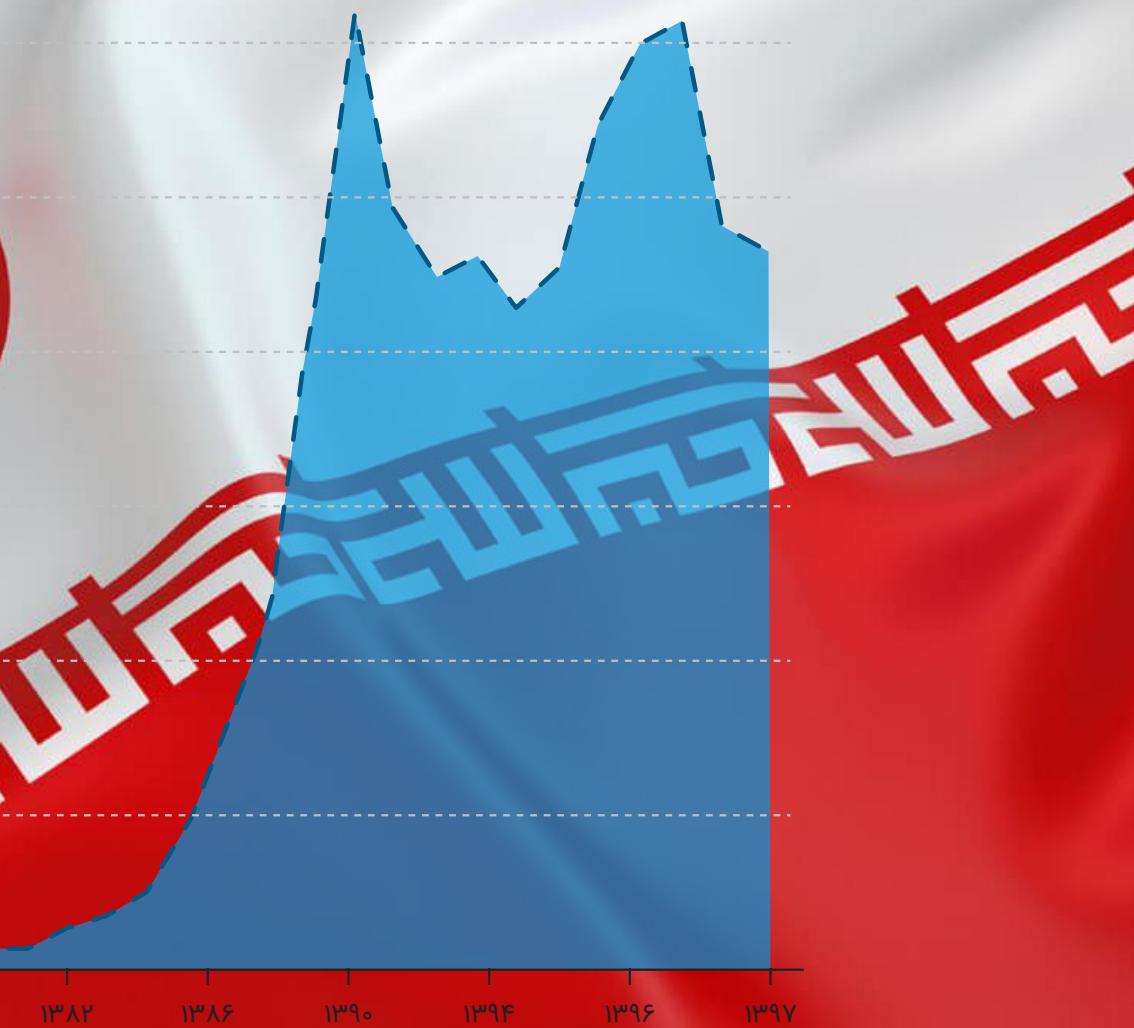
^۱. همان.

اقتصاد دانشبنیان و همچنین حامی زیستبوم فناوری و کسبوکارهای نوآورانه است. در طی سالهای گذشته و با ارتقایافتن کیفیت تولید علم در ایران، زیستبوم‌های فناوری و نوآوری نیز رشد خوبی کرده است. در ادامه، بخش‌های مختلف این زیستبوم را می‌بینید:

- الف.** شرکت‌های دانشبنیان؛
- ب.** پارک‌های علم و فناوری؛
- پ.** مراکز نوآوری؛
- ت.** کارخانه‌های نوآوری؛
- ث.** شتابدهندوهای؛
- ج.** بنیاد ملی نخبگان؛
- چ.** دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی؛
- ح.** فدراسیون سرآمدان علمی؛
- خ.** شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی؛
- د.** فن‌بازار ملی ایران؛
- ذ.** کانون پیتنت؛
- ر.** صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران؛
- ز.** صندوق‌های تأمین سرمایه یا ۷۶؛
- ژ.** شرکت‌های خلاق و صنایع فرهنگی؛
- س.** صندوق نوآوری و شکوفایی؛
- ش.** کریدور توسعه صادرات تبادل فناوری مرکز تعاملات؛
- ص.** نمایشگاه تجهیزات و مواد آزمایشگاهی ساخت داخل؛
- ض.** فرهنگ‌سازی و حمایت از کالاهای خدمات ایران ساخت.

جایگاه ایران در ثبت اختراع

رشد اختراع‌های ثبت شده در ایران، در ۴۰ سال اخیر

نمودار رشد اختراصات ایران از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۷

۱. knoema.com/atlas/Iran/Number-of-patent-applications

ارتقا از رتبه ۳۹ جهان به رتبه ۱۰ در تعداد ثبت اختراع، در ۲۰ سال اخیر

رتبه ایران در سال ۱۳۹۷		رتبه ایران در سال ۱۳۷۸	
۱	چین	۱	ژاپن
۲	آمریکا	۲	آمریکا
۳	کره جنوبی	۳	آلمان
۹	انگلیس	۳۸	مکزیک
۱۰	ایران	۳۹	ایران
۱۱	ایتالیا	۴۰	کرواسی

مقایسه و رتبه‌بندی کشورها از نظر تعداد اختراعات، از سال ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۷ (منبع: داده‌های بانک جهانی)^۱

نکته تأسف‌بار این است که ایران در سال ۱۳۹۶ (۲۰۱۶) رتبه هفتم دنیا را در ثبت اختراع داشت؛ اما در دولت دوازدهم و با توجه به روی‌گردانی مسئولان از آرمان رشد و خودکفایی علمی، این رتبه در سال‌های اخیر به مقام دهم تنزل پیدا کرد.

۱. knoema.com/atlas/ranks/Number-of-patent-applications

فصل چهارم

پیش‌فت‌های زیرساختی، صنعتی و انرژی

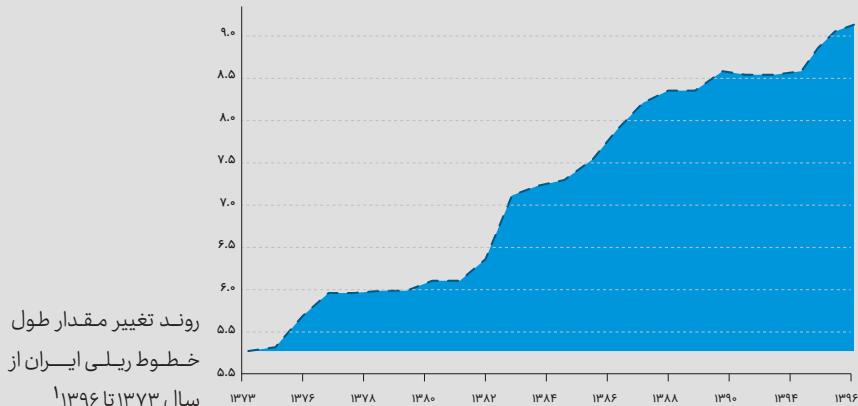

زیرساخت، در عمومی ترین حالت، دسته‌ای از عوامل ساختاری به هم پیوسته است که تکیه‌گاه اسکلت یک ساختمان کامل را فراهم می‌آورد. اصطلاح زیرساخت برای هر کشور، به حوزه‌های مختلفی در آن اطلاق می‌شود که بنیان کشور به آن‌ها وابسته باشد.

حوزه حمل و نقل

خطوط ریلی

الف. رشد دوباره‌ی خطوط راه‌آهن در کشور

1. data.worldbank.org/indicator/IS.RRS.TOTL.KM?end=2016&locations=IR&start=1980&view=chart

ب. ارتقای بیست پله‌ای ایران در رتبه‌بندی تراابری خطوط ریلی جهان

آمار سال سال ۱۳۹۶		آمار سال سال ۱۳۶۸	
۱	چین	۱	روسیه
۲	روسیه	۲	آمریکا
۳	آمریکا	۳	چین
۱۱	ایران	۳۱	ایران

رتبه‌بندی کشورهای جهان در زمینه رشد حمل بار، در سال‌های ۱۳۶۸ و ۱۳۹۶^۱

پ. رشد نشش برابری کالا به کمک خطوط ریلی در کشور

روند تغییر مقدار بار جابه‌جاشده از طریق خطوط ریلی در کشور، از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۴^۲

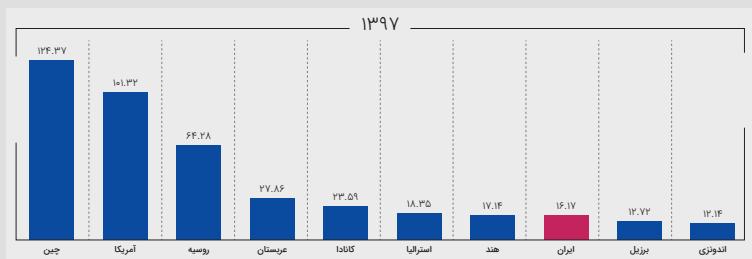
۱. knoema.com/atlas/topics/Transportation/Rail-transport/Goods-transported-by-railways?baseRegion=IR

۲. data.worldbank.org/indicator/IS.RRS.GOOD.MT.K6?locations=IR

انرژی

یکی از عوامل موفقیت و پیشرفت هر جامعه، رشد صنعت و افزایش تولیدات صنعتی و معدنی و تنوع یافتن آن هاست. در این بخش، به بررسی صنعت و همچنین اصلی‌ترین عامل محرک آن یعنی انرژی می‌پردازیم.

ایران رتبه هشتم تولید انرژی در میان کشورهای تولیدکننده انرژی

ایران در جایگاه هشتم رتبه‌بندی کشورهای جهان در تولید انرژی، در سال ۱۳۹۷

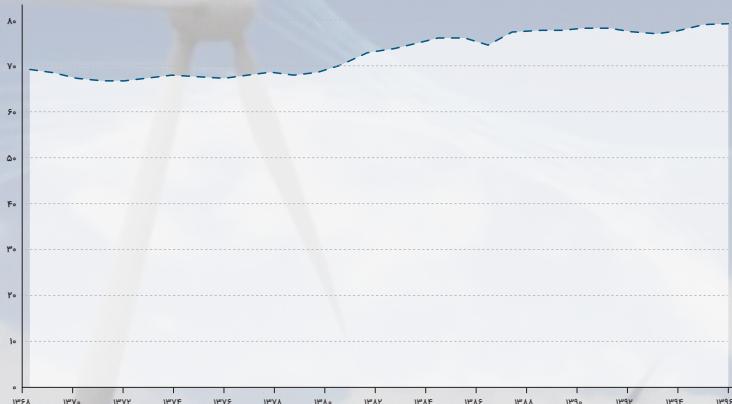
سرانه انرژی عرضه شده به ازای یک نفر

از جمله موانع بررسی دقیق میزان انرژی عرضه شده در طول زمان، افزایش جمعیت یک کشور است که به صورت طبیعی، باعث افزایش نیاز به انرژی در آن می‌شود. بنابراین بررسی بهتراین نکته که آیاتمام افراد مختلف جامعه به اندازه کافی به انرژی دسترسی دارند یانه، لازم است از سرانه انرژی عرضه شده به ازای هر نفر (TPES/Capita) استفاده شود.

۱. knoema.com/atlas /topics /Energy /Total-Energy /Primary -energy -production?baseRegion=IR

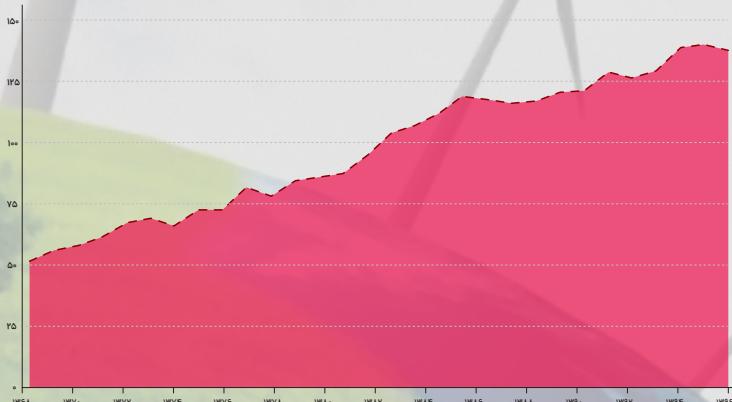
مقایسه رشد انرژی تأمین شده در ایران و جهان

سرانه انرژی عرضه شده در تمام دنیا: ۷۹,۱ GJ/capita

سرانه انرژی عرضه شده در تمام کشورهای جهان، از سال ۱۳۹۷ تا ۱۳۶۸

سرانه انرژی عرضه شده در ایران: ۱۳۷,۷ GJ/capita

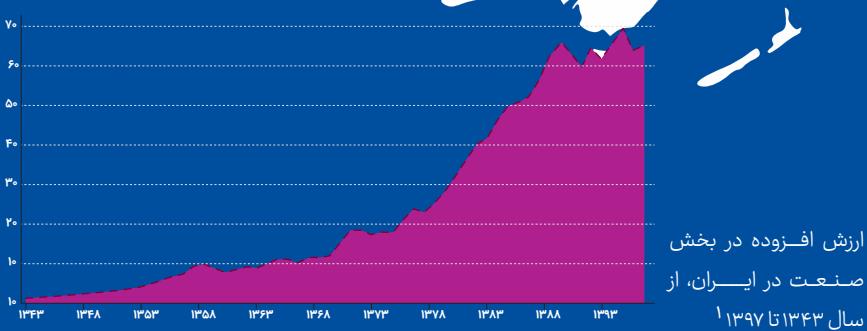
سرانه انرژی عرضه شده در ایران، از سال ۱۳۹۷ تا ۱۳۶۸

۱. iea.org/data-and-statistics/data-browser?country=WORLD&fuel=Energy/20supply&indicator=TPESbyPop

۲. iea.org/data-and-statistics/data-browser?country=IRAN&fuel=Energy/20supply&indicator=TPESbyPop

صنعت

1. data.worldbank.org/indicator/NV.IND.MANF.KD?locations=IR

[1. worldsteel.org/en/dam/jcr:616d5a3c-e387-4a8d-bc31-3ddb26a20832/WSIF2021/2520infographic.pdf](http://worldsteel.org/en/dam/jcr:616d5a3c-e387-4a8d-bc31-3ddb26a20832/WSIF2021/2520infographic.pdf)

صنعت سیمان

۱۳۹۷

۱	چین	۲,۶۷۴,۰۷۹
۲	هند	۳۴۴,۴۷۲
۳	آمریکا	۸۵,۴۸۰
۴	ویتنام	۸۳,۹۱۲
۵	ترکیه	۸۰,۶۶۹
۶	اندونزی	۶۷,۶۰۷
۷	عربستان	۶۳,۴۷۴
۸	برزیل	۶۲,۶۹۱
۹	روسیه	۶۰,۹۱۷
۱۰	ایران	۵۹,۷۱۹

رتبه‌بندی کشورهای جهان در تولید سیمان، در سال ۱۳۹۷^۱

نکته بسیار مهم این است که بی‌توجهی به ظرفیت‌های داخلی نه تنها پیشرفت ایران را کم کرد، بلکه در برخی از امور، ایران را به عقب راند. برای مثال، ایران در تولید سیمان در سال ۲۰۱۵ (۱۳۹۳^۱) در رتبه ششم جهان بود که در حال حاضر به رتبه دهم تنزل پیدا کرده است.

۱. nationmaster.com/nmx/ranking/hydraulic-cement-production

کرامت زن

فصل پنجم

نگاه شاه به زن

اسدالله علم در خاطرات خود، نمونه‌های بسیار زیاد و عجیبی از نگاه تماماً ابرازی شاه به زن بیان می‌کند. مثلاً شاه وزیر ار ۱۳۵۲ خداد رفته سرخس رفتند. هنگامی که نماینده سرخس در انجمن را که اتفاقاً خانم بود، به شاه معرفی کردند و شاه «خوشگلی» آن زن را دید، برای آن خانم از لفظی استفاده کرد که قلم از نوشتن آن شرم دارد. علم می‌نویسد:

در سرخس، خانمی را که نسبتاً خوشگل هم بود و از مشهد آمده بود، [...] به شاهنشاه معرفی کردند که ایشان نماینده سرخس در انجمن [= استان] هستند، این هم شرکت مردم حتی در کارهای محلی خودشان است! اتفاقاً شاهنشاه توجه فرمودند و فرمودند که: «این مطلب رانمی فهمم که چطور ممکن است مردم سرخس این جن...^۱ را انتخاب کرده، به مشهد فرستاده‌اند!» عرض شد:
^۲ «خیر! حزب او را نامزد کرده و انتخاب شده است، حزب حاکم ایران نوین!»

۱. علم این لفظ شرم‌آور را کامل بیان کرده است.

۲. امیر اسدالله علم، پادشاهی‌های علم، ج. ۳، ص. ۵۹.

وضعیت زنان بعد از انقلاب

تحصیلات بانوان

کاهش بی سوادی زنان بالاتر از ۱۵ سال

میزان بی سوادی زنان ایران، از ۵۰ تا ۶۴ درصد در سال ۱۳۵۳ به کمتر از ۴۰ درصد در سال ۱۳۸۹ رسیده است.

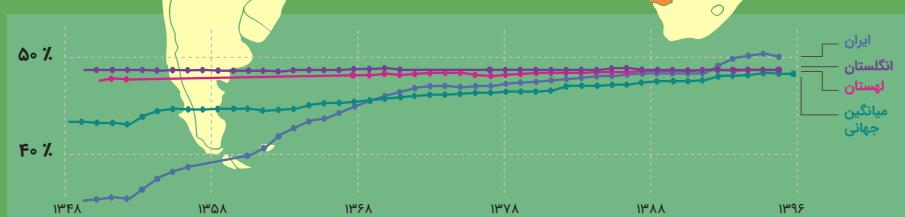
درصد زنان بی سواد ۱۵ تا ۱۹ ساله در کشورهای دنیا در سال ۲۰۱۰ (۱۳۸۸) (منبع: بانک جهانی)^۱

درصد زنان بی سواد ۱۵ تا ۱۹ ساله در کشورهای دنیا در سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۳) (منبع: بانک جهانی)^۲

1. <https://ourworldindata.org/grapher/share-of-women-between-15-and-19-years-old-with-no-education?year=2010/>

2. <https://ourworldindata.org/grapher/share-of-women-between-15-and-19-years-old-with-no-education?year=1975>

رتبه اول نسبت دختران به
پسران در تحصیلات ابتدایی
در جهان

نسبت دختران به پسران در تحصیلات ابتدایی در ایران، از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۹۶

همچنین طبق گزارش ۲۰۱۸ (۱۳۹۶) انجمن جهانی اقتصاد،^۱ جمهوری اسلامی ایران در عدالت آموزشی بین دختر و پسر، مقام اول جهان را کسب کرده است.^۲

Enrolment in primary education

1 1.000 0.978 99.2 98.6

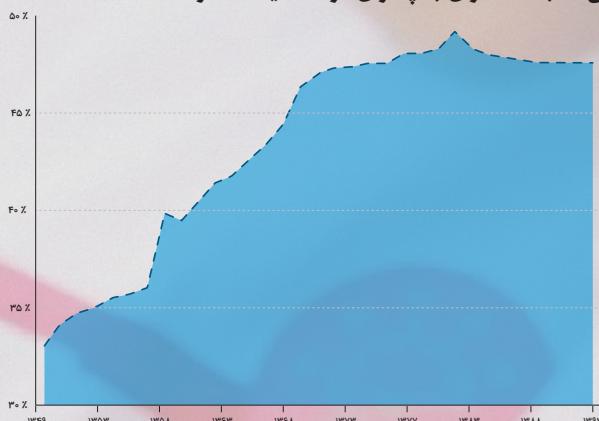
گزارش انجمن جهانی اقتصاد درباره عدالت آموزشی ایران، در مقطع ابتدایی

۱. https://ourworldindata.org/grapher/gender-gap-in-primary-education?tab=chart&time=2018&country=DEU~IRN~JPN~POL~GBR~USA~OWID_WRL

۲. WEF

۳. www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf

افزایش نسبت دختران به پسران در تحصیلات متوسطه

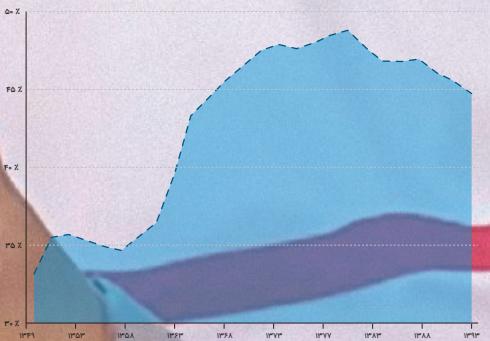
درصد زنان در حال تحصیل در مقطع متوسطه نسبت به مردان در حال تحصیل در همین مقطع در ایران، از سال ۱۳۴۹ تا ۱۳۹۳

1. knoema.com/atlas/Iran/topics/Education/Secondary-Education/Female-students-in-secondary-education

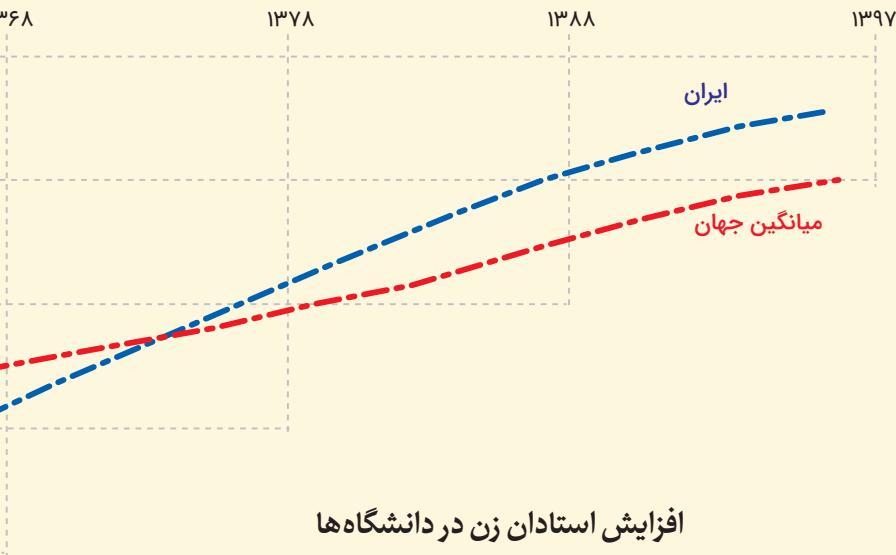
افزایش نسبت دختران به پسران در تحصیلات دانشگاهی

نسبت دختران در کل دانشجویان، از حدود ۲۵ درصد در دهه ۱۳۵۰، گاه به بیش از ۵۵ درصد در سال‌های اخیر به حدود ۴۶ درصد رسیده است.

درصد زنان در حال
تحصیل در دانشگاه
نسبت به مردان در حال
تحصیل در دانشگاه در
ایران، از سال ۱۳۴۹ تا
۱۳۹۳

۱. knoema.com/atlas/Iran/topics/Education/Tertiary-Education/Female-students-in-tertiary-education

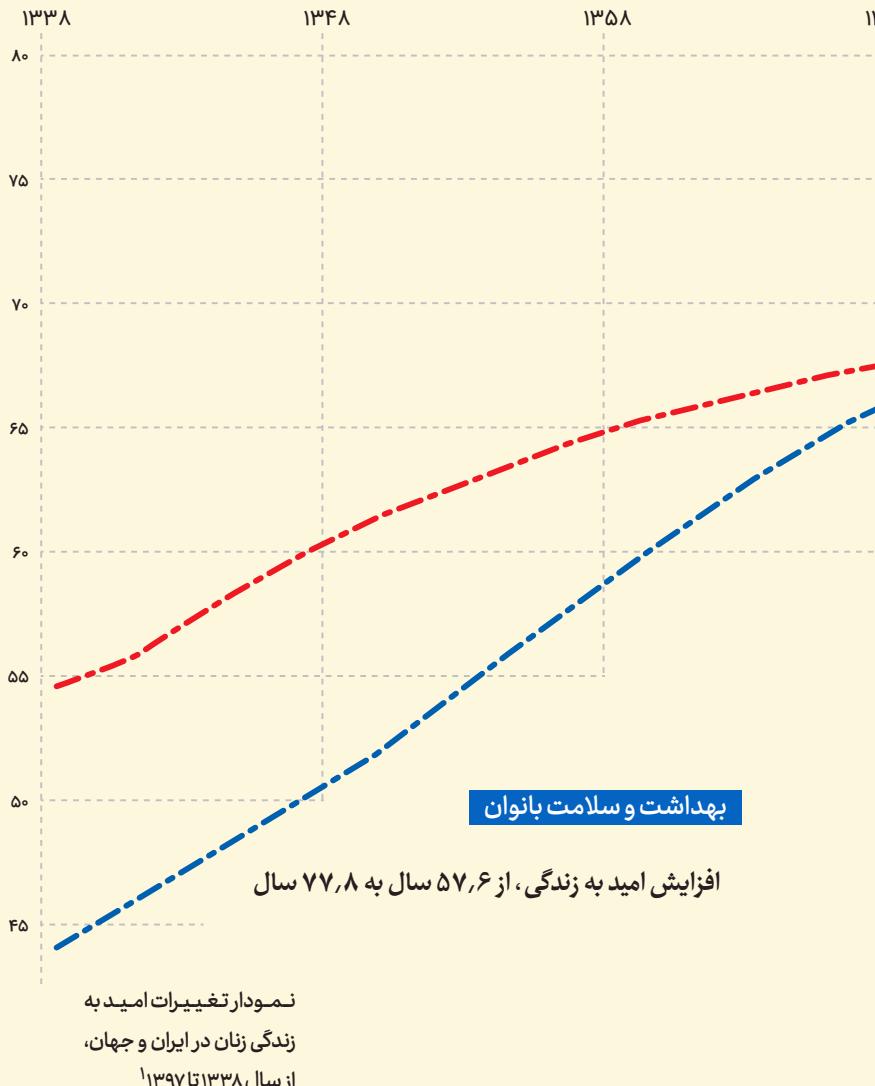
افزایش استادان زن در دانشگاه‌ها

نسبت زنان در استادان و هیئت علمی دانشگاه‌های کشور، از حدود ۱۴ درصد در دهه ۱۳۵۰، به حدود ۳۰ درصد در دهه ۱۳۹۰ رسیده است.

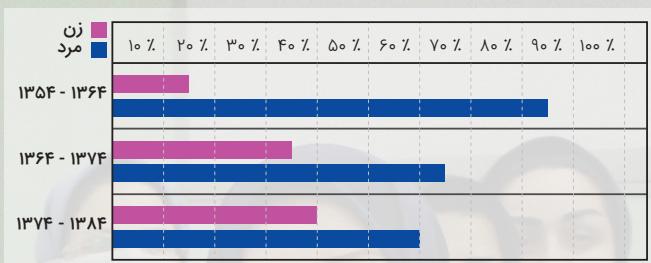
نسبت زنان به مردان در جایگاه استادی در دانشگاه‌های ایران، از سال ۱۳۴۹ تا ۱۳۹۸

۱. data.worldbank.org/indicator/SE.TER.TCHR.FE.ZS?locations=IR

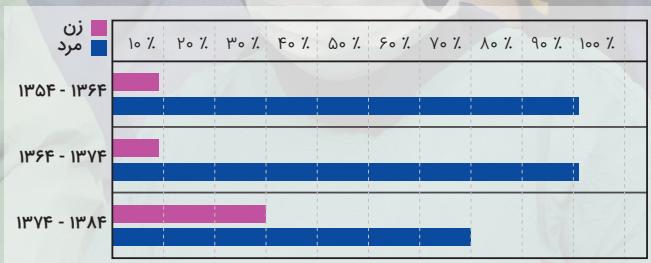

۱. data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.LE00.FE.IN?locations=IR-1W

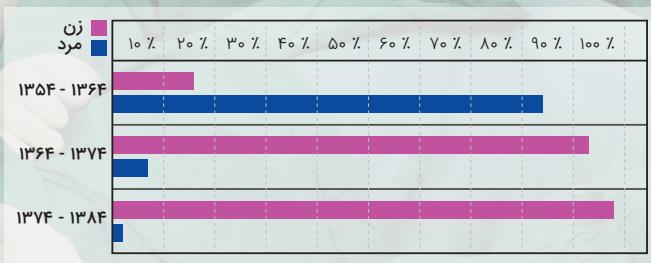
افزایش نسبت پزشکان متخصص زن از ۱۵ درصد به ۴۰ درصد

افزایش نسبت پزشکان فوق تخصص زن از ۳۰ درصد به ۶۰ درصد

افزایش نسبت پزشکان متخصص زن در حوزه زنان و زایمان، از ۱۶ درصد به ۶۸ درصد

۱. lib.ohchr.org/HRBodies /UPR/Documents /Session7 /IR /A_HRC_WG6_7_IRN_1 ANNEXV_E.pdf

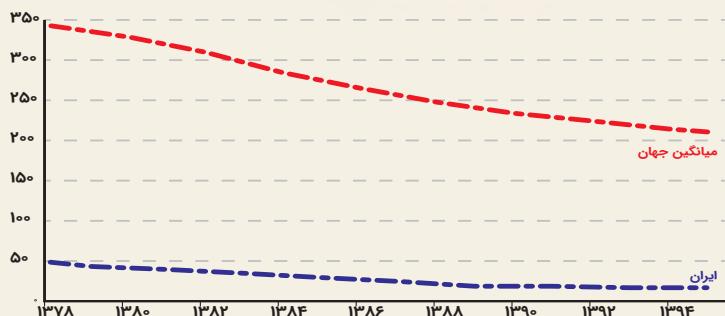
۲. Ibid.

۳. Ibid.

کاهش ۹۰ درصدی مرگ و میر زنان هنگام زایمان

نمودار تغییرات مرگ و میر مادران هنگام زایمان در ایران، از سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۵

۱. https://data.worldbank.org/indicator/SH_STA.MMRRT?locations=IR-IR

فصل ششم

عزت و اقتدار

وضعیت ایران در زمان پهلوی

ایران مجری سیاست‌های غرب در منطقه

محمد رضا شاه در دیدار با کنست الکساندر دومارائش، رئیس سازمان جاسوسی فرانسه در ۱۹۷۸ (۱۳۵۶ش)، ادعای کرد: «من بهترین وسیله دفاع از غرب در این قسمت دنیا هستم». ^۱ ژرال هایزر، معاون نیروهای نظامی ناتو، نیز در این باره نوشت: «برای منافع غرب، حضور نیروهای نظامی ایران در منطقه خلیج فارس بسیار حیاتی بود». ^۲

با اینکه شاه دوست داشت با صرف هزینه زیاد و خرید اسلحه به قیمت‌های خیلی گران، خود را فردی قدرتمند نشان دهد، در حقیقت او باید حافظ منافع غرب در منطقه می‌بود. شاه حتی در مواجهه با مردم کشور خود نیز تابع دستور بیگانگان بود و علاوه بر اینکه آمریکا و انگلیس برای ایران نخست وزیر انتخاب می‌کردند، نحوه رفتار شاه با مردم با هماهنگی و حمایت آن‌ها تعیین می‌شد. رابت شولزینگر در یاره اعلام حکومت نظامی در ۱۶ شهریور ۱۳۵۷ نوشت: «در روز هفتم سپتامبر (۱۶ شهریور)، شاه به توصیه برزینسکی، حکومت نظامی اعلام کرد». ^۳

.۱. الکساندر دمارائش، جنگ جهانی چهارم، ص. ۲۵۹.

.۲. رابت هایزر، مأموریت مخفی در تهران، ص. ۴۶.

.۳. رابت شولزینگر، دیپلماسی آمریکا در قرن بیستم، ص. ۵۷۷.

The AMERICAN
INTEREST
7. Iran

FEATURES REVIEWS NEWS ANALYSIS COLUMNISTS PODCAST BLOGS SUBSCRIBE

The proxy wars between Saudi Arabia and Iran continued unabated throughout 2016, and as we enter the new year Iran has confidently taken the lead. Saudi Arabia remains a formidable power, but it was Iran that pulled ahead in the last 12 months.

گزارش امریکن اینترست درباره هشت قدرت برتر جهان در سال ۱۳۹۵ که ایران در جایگاه هفتم قرار دارد.^۱

قدرت و اثربخشی برمنطقه و جهان در جمهوری اسلامی

مردم ایران با جمهوری اسلامی، معنای واقعی استقلال در انتخاب مسئولان و سیاست‌گذاران کشور را درک کردند و به بیگانگان مجال دخالت در امور سیاسی کشور را ندادند. روابط خارجه ایران نیز در خور توجه بوده است و امروزه ایران قبل از انقلاب را که صرفاً پیاده نظام دولت‌های غربی در منطقه بود، اثربخش‌ترین کشور منطقه و بعضًا جهان‌می‌دانند. طبق گزارش امریکن اینترست، ایران هفتمین قدرت در جهان شناخته شده است.

۱. the-american-interest.com/2017/01/24/the-eight-great-powers-of-2017

Terrorist Attacks, 2019 Concentration and Intensity

Source: Global Terrorism Database

START >>

نقشهٔ پراکندگی حملات توریستی در جهان، در سال ۱۳۹۷

وضعيت اقتدار امنيٰ ایران در سال ۱۳۹۷ (۲۰۱۹)

تعداد حملات توریستی در جمهوری اسلامی ایران، از بسیاری از کشورهای دنیا کمتر است و با وجود قرارداشتن در نامنترین نقطهٔ جهان، جزو امن‌ترین کشورها قرار گرفته است.

۱. start.umd.edu/news/global-terrorism-overview-terrorism-2019

تجهیزات نظامی

خودکفایی و دستیابی به تجهیزاتی که توان بازدارندگی در مقابل تهاجمات را داشته باشد، مانع حمله مستقیم دشمن به کشور می‌شود. تجربه ارزشمند دفاع مقدس، دید مناسبی از نقش تجهیزات مختلف نظامی در صحنه نبرد واقعی ایجاد کرد. این دید مناسب، به همراه امکانات و محدودیت‌های علمی و فناوری کنونی کشور و همچنین توان اقتصادی، نقش مؤثری در توسعه نقشه راه تسلیحاتی کشور داشت.

در سال‌های اخیر و با گسترش انواع تهدیدهای نظامی و مقابله قاطعانه جمهوری اسلامی با آن‌ها، هوشمندی طراحان این نقشه راه نمایان شد. در ادامه، مهم‌ترین تجهیزات نظامی کشور را بررسی می‌کنیم.

ایران

۳۰۰ km

۵۰۰ km

۸۰۰ km

۱۰۰۰ km / قیام - ۱

۱۰۰۰ km / خرم‌شهر

۱۰۰۰ km / شهاب - ۳

۲۰۰ km / قدر

۱۰۰۰ km / عصاد

۱۰۰۰ km / سجیل

۱. موشک بالستیک

در سال‌های پایانی دفاع مقدس، نقش فوق العاده تأثیرگذار موشک‌ها به خوبی آشکار شد و امروزه موشک به عنوان مهم‌ترین ابزار دفاعی به منظور تخریب اهداف در عمق خاک دشمن انتخاب شده است. ویژگی‌های موشک مثل قیمت کمتر، امکان استفاده گسترده‌تر و سریع‌تر در پدافندات، سطح فناوری پایین‌تر و امکان پرتاب از سکوی متحرک، عوامل مهمی است که باعث ارجح بودن آن نسبت به هواپیمایی شود.

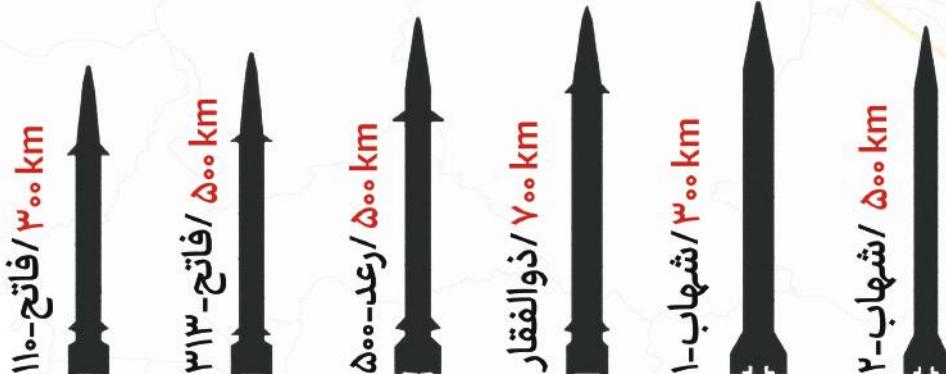
جمهوری اسلامی اکنون به تنوع گسترده‌ای از موشک‌های بالستیک، دست یافته است؛ نظیر سجیل، عمامد، قدر، خرمشهن، قیام، ذوالفقار، فاتح، خلیج فارس و هرمز. این موشک‌ها بُردها و قررت تخریب‌های متفاوت داشته، عموم آن هادقت نقطه‌زنی دارند یا از امکان تعقیب امواج راداری برخوردارند. نقطه‌زنی و هدف‌گیری رادارها امکان تخریب مواضع مهم دشمنان مانند انبار مهمات، فرودگاه‌ها، ساختمان‌های حیاتی دولتی، پل‌ها، جاده‌های اصلی، راه‌آهن‌ها و نیروگاه‌های راه‌راهن می‌کند.

۱۳۰۰ km

۲۰۰۰ km

معرفی برخی از موشک‌های بالستیک و کروز ایران^۱

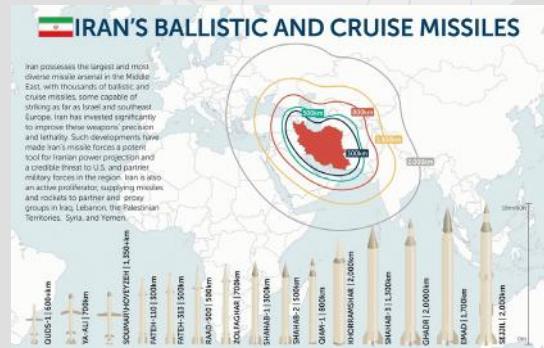
۱. missilethreat.csis.org/country/iran

۲. موشک کروز

موشک کروز به سبب حرکت در نزدیکی سطح زمین یا دریا، از دید رادارها دور می‌ماند و باطمینان بسیار زیاد، خود را به نزدیکی هدف می‌رساند. این موشک‌ها دونوع دریایی و زمینی دارند. موشک‌های کروز به واسطه شکل و ساختارشان،

قابلیت پرتاب از زمین، دریا و هوا را دارند و همین موضوع قابلیت عملیاتی خوبی برای کاربران آن‌ها ایجاد می‌کند. ایران انواع گستره‌های

از موشک‌های کروز دریایی به نام‌های قادر، ظفر، کوثر، نور، قدر، نصر و نصر، بصیر و موشک کروز زمینی سومار را دارد. دورماندن از چشم رادارها باعث شده است موشک‌های کروز جزو سلاح‌های استراتژیک قرار بگیرند.

۱. ایران چهارمین کشور دارای پهپاد در جهان^۱

۳. پهپاد (پرنده هدایت پذیر از دور)

در سال‌های پایانی دفاع مقدس، پهپادهای نسبتاً ابتدایی با قابلیت‌هایی محدود استفاده شدند و ویژگی‌های شگفت‌انگیز آن‌ها توجه کاربران و فرماندهان نظامی را جلب کرد؛ به طوری که از بعد از جنگ تحملی تاکنون، جزو تجهیزات دفاعی ایران قرار گرفته‌اند. پهپادها این مزایا را دارند:

۱. هزینه و دانش فنی بسیار کمتر نسبت به هوایپیما؛
۲. ابعاد کوچک تر و صدای کمتر نسبت به هوایپیما؛
۳. بی‌نیازی از خلبان و در نتیجه ایمنی نیروهای خودی؛
۴. در بیشتر مواقع، بی‌نیازی از فرودگاه و باند فرود؛
۵. امکان حمل موشک و مهمات و انجام عملیات درگیری نظامی.

به دلایل گفته شده، شناسایی و هدف‌گیری پهپادها بسیار دشوار است؛ ضمن آنکه در بیشتر مواقع، هزینه هدف‌گیری از قیمت پهپادها بیشتر است. این ویژگی‌ها پهپاد را به یکی از سلاح‌های ارزان و پرکاربرد و دقیق در عرصه نظامی تبدیل کرده است که سرنوشت درگیری‌های نظامی و امنیتی را تعیین می‌کنند.

۱. newamerica.org/in-depth/world-of-drones/3-who-has-what-countries-armed-drones

عملیات پهپادهای ایرانی در تصویربرداری از پایگاههای نیروهای فرماندهی ای اطراف کشور و نیز علیه نیروهای تکفیری در خاک سوریه و همچنین عملیات پهپادی نیروهای مقاومت در حزب الله لبنان و انصار الله یمن، نشان دهنده رشد این توانمندی در ایران است. ایران از انواع گستردگی از پهپادهای خودساخت بهره‌مند است که جزو پیشرفته‌ترین پهپادهای جهان به شمار می‌روند و چهارمین کشور جهان است که به این سطح از تکنولوژی در پهپاد رسیده است. پهپادهایی نظیر شاهد ۱۲۹، خانواده ابابیل و مهاجر از تولیدات دانش بومی ایرانی هستند.

مسابقهٔ فرهنگی ایران مقتدر

توضیحات شرکت در مسابقه

پرسش‌ها از متن موجود طرح شده است. به روش‌های زیر می‌توانید در مسابقهٔ شرکت کنید.

۱. ارسال پاسخ به سامانهٔ پیامک: برای این کار، کافی است به ترتیب نام مسابقه و شمارهٔ گزینه‌های صحیح پرسش‌ها را به صورت یک عدد چهار رقمی از چپ به راست، همراه با نام و نام خانوادگی خود به سامانهٔ پیامک ۳۰۰۰۸۰۴۲۲۲ ارسال کنید.

مثال:

ایران مقتدر ۲۱۳۱ احسان رضوی

۲. فیلم‌برداری از خودتان در حال معرفی یا خوانش بخشی از متن کتاب: فیلم‌های خود را با زمان حداقل ۱۰۰ ثانیه و فرمت mp4، به این نشانی بفرستید:

haram.razavi.ir

قرعه‌کشی از بین پاسخ‌های کامل و صحیح انجام می‌شود و نتیجه آن نیز از طریق سامانهٔ پیامکی گفته شده به اطلاع برنده‌گان می‌رسد.

پرسش‌ها

ارتقا از رتبهٔ ۵۳ جهان به رتبهٔ ۱۶

۱

پرسش اول:

وضعیت جمهوری اسلامی ایران، در علوم بیوشیمی و زیست‌مولکولی در سال ۲۰۲۰ چگونه است؟

ارتقا از رتبهٔ ۵۶ جهان به رتبهٔ ۱۶

۲

ارتقا از رتبهٔ ۴۵ جهان به رتبهٔ ۱۱

۳

ارتقا از رتبهٔ ۵۶ جهان به رتبهٔ ۱۴

۴

پنج برابر

۱

پرسش دوم:

براساس اطلاعات پایگاه علمی کلاریویت آنالیتیکس، سرعت رشد ملی ایران چند برابر متوسط جهانی بوده است؟

ده برابر

۲

نه برابر

۳

یازده برابر

۴

مقام اول

۱

پرسش سوم:

طبق گزارش انجمان جهانی اقتصاد، جمهوری اسلامی ایران در عدالت آموزشی بین دختر و پسر در جهان چه مقامی را کسب کرده است؟

مقام پنجم

۲

مقام دهم

۳

مقام پانزدهم

۴

چهارمین

۱

پرسش چهارم:

طبق گزارش آمریکن اینترست، ایران چندمین قدرت در جهان شناخته شده است؟

پنجمین

۲

ششمین

۳

هفتمین

۴

پورتال فرهنگی تبلیغی حرم مطهر امام رضا علیه السلام

- صفحه اصلی پایگاه مجازی حرم مطهر رضوی: haram.razavi.ir
- پخش زنده مراسم و اماکن حرم مطهر رضوی: tv.razavi.ir
- دسترسی به آرشیو مخصوصات فرهنگی حرم مطهر رضوی: archive.razavi.ir

کانال‌ها و صفحات شبکه‌های اجتماعی

- ❖ وقت سلام؛
- ❖ حال و هوای حرم؛
- ❖ ثبت درخواست زیارت نیابتی؛
- ❖ اعلام برنامه‌های حرم مطهر رضوی؛
- ❖ ارائه مطالب ویژه دختران و پسران ۱۲ تا ۱۸ سال؛
- ❖ نشر معارف رضوی به زبان‌های عربی، انگلیسی، اردو، فرانسه و...؛
- ❖ انتشار تولیدات فرهنگی حرم مطهر رضوی، اعم از فیلم و صوت مراسم حرم مطهر رضوی.

- می‌توانید به این شبکه‌ها از مسیرهای ذیل دسترسی داشته باشید:
- شبکه‌های فارسی: tvapp.razavi.ir/razavi_aqr_ir
 - شبکه‌های اجتماعی بین‌الملل: tvapp.razavi.ir/razavi_int
 - ربات چندزبانه حرم مطهر رضوی در شبکه‌های اجتماعی شامل بخش‌های پاسخ‌گویی به سوالات دینی، زیارت نیابتی و ارتباط با حرم: [@haramrazavi_bot](https://t.me/haramrazavi_bot)

نَذْرِ فَرَهْنَگ

شام روش نذر لئیم

شماره حساب ۷۶۵۸۵۸۵۸۸۶

شناسه ۱۰۳۱۶۹ ۱۰۰۱۰

شماره کارت ۶۱۰۴ ۳۳۷۷ ۸۸۸۸ ۸۸۸۹

پرداخت حضوری

صحن پیامبر اعظم ﷺ، بین ایوان

باب الہادی ع و ورودی صحن غدیر،

اتاق ۱۸۵، سامانه توزیع

سامانه نذورات رضوی
nazr.razavi.ir

نرم افزار رضوان

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

قسمت نذر فرهنگی
app.razavi.ir

